...insanda

NOSTALJİ YAPMAYA NİYETİMİZ YOK!

ERCAN ÖNER - FIRAT SOYUKAYA - HÜMAY ONGAN - MEHMET KARUÇ
MEHTİ YILDIRIM - SERHAT YILMAZ - SİNAN KARAKAYA - SULTAN GÜLSÜN

...insanda
nostalji yapmaya niyetimiz yok

Yayın Kurulu
Ercan Öner
Fırat Soykaya
Hümay Ongan
Mehmet Karuç
Serhat Yılmaz
Sinan Karakaya

Grafik Tasarım
Mehmet Karuç

Redaksiyon
Filiz Özdemir
İlkay Akkaya

Kapak İllüstrasyonu
Mehmet Karuç

İletişim
insandadergi@gmail.com

Web
www.insandadergi.com

Instagram
@insandadergi

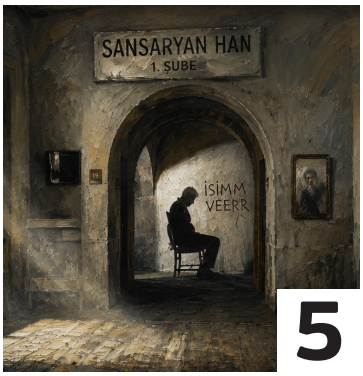
Her hakkı saklıdır. Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dahil olmak üzere yazılı ve izin olmaksızın kullanılamaz.

4

Boşluğu Doldurmak Okurun
Hümay Ongan

Adımızı '…insanda koyduk'; boşluğu doldurmak okuruna kalmış. Neyin insanda olmasını istiyoruz?

5

Sansaryan'da Üç Gece Yüz Yıl
Serhat Yılmaz

Zaman garip şeydi, bazen akar en olmadık anlarda duruverirdi

11

Maliyeci Mahmut
Sinan Karakaya

İnsanlar doğar, büyür ve ölür diye bilirdim! Ortada bir sebep aramazdım. Meğerse ölmek için sebep lazımmış!

12

Bir Salıyı Çarşambaya ve Çarşambayı Eve Kadar Sabırla Taşımaya Ant
Sultan Gülsün

Egzoz dumanıyla beslenen nanedir kırık yoğurt kovasında büyütmeye çalıştığımız.

13

Tutuş Cihan
Serhat Yılmaz

Ben düşünürüm, düşünürüm söğüt dalında, düşünürüm reçine kokusunda.

Kimin Taşrası - Boşlukta İkamet Etmek

Ercan Öner

Hareketin azaldığı yerde dikkatin çoğaldığı küçük ama yaşam için önemli olaylar başlar.

14

Çemberin Dışındakiler

Fırat Soyukaya

Vazgeçmemek, tiyatronun doğasında vardır.

18

21

7 Samuray ve Seyirciler

Mehti Yıldırım

Düşünmek güzel elbette ancak ne zaman bu eylemi durdurabileceğimize karar verebilsek keşke.

24

Handan Yolcu

Bahar Olgun

Diğer öğretmenlerden iyi olduğunu biliyordu. Onların o sıkıcı, tatsız hayatlarından farklıydı yaşamı: farklı ve parasız.

27

Vatan Düşmanı Kozalaklar

Serhat Yılmaz

Kozalaklar derhal, TE-MİZ-LE-NE-CEK!

Eserlerini bizimle paylaşmak ister misiniz?

Merhaba! Biliyorsunuz ki yaratıcılık da insanda!

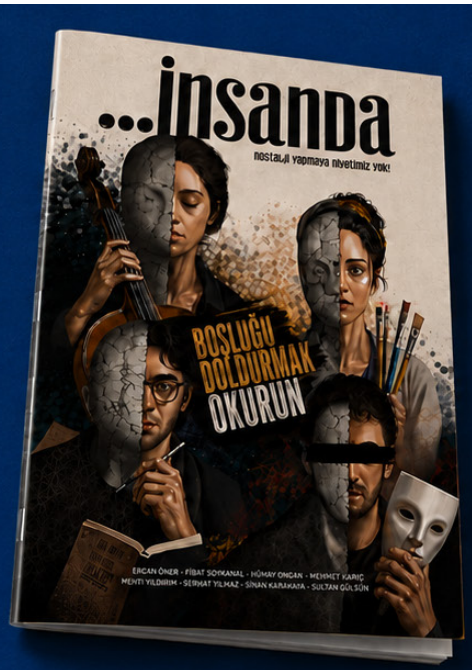
Artık eserlerinizi bizimle paylaşabilirsiniz, evet doğru duydunuz!

Eserlerinizin daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış olması gibi ufak bir şartımız var. Ayrıca eserinizi bize mail atmanız; birden fazla eseriniz varsa ayrı ayrı göndermeniz şartlarımızdan olmasa da bir ricamızdır.

Gönderim Formatı

Eser Türü - Eser Adı - Sanatçı Adı
(Örneğin; Öykü - Yeşil Saçlı Kadın - Yeşim Cansu)

insandadergi@gmail.com

Hümay Ongan

BOŞLUĞU DOLDURMAK OKURUN

Bu yazıya başladığımız sıralarda sürekli gözüme bir afiş çarptı: "Bilmem ne coding ile geleceğin web sitesini tasarla." Geleceğin web sitesi… Bir süre bu afişin nefesini ensemde hissettim. Geleceğin web sitesi… Bugünün web sitesi bile eskimişti artık. Geleceğin teknolojisini, sinemasını, sanatını konuşup duruyorduk. Olaylar hep gelecekte geçiyordu yani. Peki, bugün ne zaman bu kadar köhnemişti? Bugünün sanatı ne zaman mahkum edilmesi gereken eski ve kötüye dönüşmüştü? Sahi, bugünün sanatı neydi? Bugün sinemamız, Nuri Bilge Ceyhan, Zeki Demirkubuz/ varilerinden mi oluşuyordu? Bugün edebiyat; yılda bir, fabrikasyon kitaplar yazan Ayşe Kulin, Zülfü Livaneli miydi? Bugün tiyatro, Tamer Karadağlı'nın Genel Müdürü olduğu Devlet Tiyatroları mıydı? Bir türlü peşimi bırakmayan bir afişten nerelere gelmiştim. Neden buralara geldiğimi şimdi biliyorum. Bu soruları uzun zaman sonra ilk defa bana yeniden düşündüren bir şey olmuştu. O şeyi şimdi sizlerle paylaşıyoruz.

Bu soruların yanıtı ise bana kalırsa hem evet hem hayır. Ne yazık ki evet, görünen budur. Sinemamızda görünür olmak için Nuri Bilge olamıyorsak bir benzeri olmak gerekir, edebiyatta görünür olmak için günlük gazete çıkarır gibi "okuması kolay" kitaplar dizisi yazmak gerekir. Hatta geleceğin sanatı yapay zekâdadır ve yapay zekâ, geleceğin her şeyi oluvermiştir bir anda. Artık, örneğin yıllarca uğraşılmayacaktır roman yazmakla. Şiir çoktan bitmiştir, neredeyse her aşaması insansız yürütülerek tek başına film üretmek bile mümkündür. Yani bugünün sanatının ölüm fermanı yazılıyordu bir yerlerde ve sessizce izliyorduk. Her şey gelecekteydi… Peki, kimin geleceğinde?

KARŞIMIZDA BİR SINIF VAR

Yaşamayı bireyin kendi içinde verdiği kavgalardan ibaret görenlerin egemen olduğu bir toplum burası. Zira "Her çağda, egemen düşünceler egemen sınıfın düşünceleridir." Uzun zamandır her şey bireysel, sanat dedikleri "şey" de. Bireyin yolculuğu, bireyin dramı, bireyin zihni… Peki ya toplum, peki ya birey dedikleri varlığı birey haline getiren maddi koşullar? Milyonlarca insanımızın yaşadığı büyük karanlık, yoksulluk? Birileri için bunlar saçmalık. Birey önce kendisini var etmeli, mümkünse de sırtını topluma, halka çevirmeli.
"Her çağda, egemen düşünceler egemen sınıfın düşünceleridir." O halde karşımızda bir sınıf var, gözle görünen her şey o sınıfın. Derdimiz görünmeyenle... Bugünün sanatı yukarıda bahsi geçenlerden ve nice benzerlerinden ibaret olduğu kadar onlardan ibaret değil. Her şey karşıtı ile var oluyor malum. Fakat bugünkü sorunumuz; yukarıda çizdiğimiz tablonun karşıtının zayıf ve görünmez olması.

Çıkış noktamız da tam olarak burası. Görünmez olanı görünür kılmak, zayıf olanı güce ulaştırmak. Dertlerimizi susacak değiliz, kalkacak ve kendimizi göstereceğiz.

KÖPRÜBAŞINI TUTANLAR

Brezilya dizisi yazmakla edebi bir metin yazmak arasında çok bir fark kalmadı bugünün dünyasında. Gerçeklikten kopuk, halktan ve "insandan" uzak, okuyanın yüreğinde ertesi güne hiçbir tat bırakmayan romanlarla dolu piyasa rafları.
Bugünün dünyasında hayatın kahrını çekmeden, karanlığında kaybolmadan, korunaklı kalelerde oturup halkın hikayeleri yazılamaz zira. Uçurum öylesine büyüktür ki artık, gerçeklikten koparsınız. Bu toprakların hikayelerini yazmayacaksanız, zaten yazmanıza gerek yoktur, gidip kendinizi başka hobilerle tatmin edebilirsiniz.
Fakat tesadüf olduğunu düşünmüyorum; büyük reklam bütçeleri ve bitmek bilmeyen PR çalışmalarıyla zirveye çıkan romanların değil de henüz on binler satan "kimi" romanların karanfil gibi elden ele dolaşmasını. Karanfil biraz adettir bu topraklarda. Güzel ve temiz olan elden ele büyür çünkü; piyasada değil.

Birileri köprübaşlarını tutmaya çalışıyor, görünen o ki tutuyorlar da. Şimdilik yedek kuvvetleriz, yola çıktık ve tutacağız köprübaşlarını. Neyse ki ülkemizde bin bir zorlukla, bir yandan başka işler yapmak zorunda kalarak sanatçı olmaya, çalışmaya, üretmeye niyet eden insanlar da var.

Bu dergi, işte bu niyetle yola çıktı. Adımızı '…insanda koyduk'; boşluğu doldurmak okuruna kalmış. Neyin insanda olmasını istiyoruz? Bu karanlık, sıkışmışlık, çok şey söylüyormuş gibi yapıp hiçbir şey söylememek mi insanda? Yoksa inandığımız gibi umut mu? Söyleyecek söz çok, söyleyebildiğimiz kadarını söyleyeceğiz büyüyerek. Söyleyecek söz, hiçbir zaman bitmeyecek ama vaktimiz de yok. Bir an evvel bir yerinden başladık, yürüyelim.

Serhat Yılmaz

SANSARYAN'DA ÜÇ GECE YÜZ YIL

'Hani İstanbul'u ilk tanıdığımda,
Bir karanlık edinmiştim Sansaryan Hanı'nda'

Hiroşima'ya düşen bombanın üzerinden dört yıl geçmişti. Savaş bitmiş, demokrasinin şâşalı günleri Balkanlar'dan memlekete girmişti çoktan. Fakat demokrasi dediğin, mandalina değil ki pazardan alasın. "Demokrasi vardı, geldi" derken Cengiz kendini önce 1. Şube'de sonra Sansaryan Han'da buluverdi. Demiryolcuydu Cengiz. Çok severdi Nazım Hikmet'i, bir de şiirlerini. Eşitlik, özgürlük tamam da yok muydu o saat 21-22 şiirleri? Her okuduğunda yüreği kıvılcımlanırdı. Tek hatası Cengiz'in, demokrasinin geleceğine çok inandırmıştı kendini. Fakat demokrasi dedikleri buydu işte. Şimdi -kendi sidik kokusuyla geçen üç gündür yani- Sansaryan Han'ın küçük bir hücresindeydi demokrasi.

Tabutluktan yeni çıkarmışlardı Cengiz'i ama yarın yine koyacaklar diye düşündü. Bir de sağ elinin işaret ve orta parmağı sizlere ömür. Ancak; farkında değil Cengiz, gözleri hala bağlı arkadan. Keskin, soluğunu kesen bir acı duyumsadı önce. Bağırdı avazı çıktığı kadar. Sonra dişlerini vurdu birbirine, Kırıkhanlı yaşlı dişçinin taktığı dişlerden biri düşüverdi ağzının içine. Diş eti de acıdı biraz ama sağ elindeki acı kadar değil. Onun da ne olduğunu bilemedi bir türlü. Elini mi kestiler, tırnağını mı çektiler, bilemedi Cengiz. Daha önce hiç parmağını kesmemişlerdi ki…

Dışarıda mevsim bahar. Haydarpaşa'da, küçük kulübesinin önündeki nar ağacı çiçeklenmişti Cengiz 1. Şube'ye düşmeden önce. Sabahın bahar ayazı vururken aldılar, götürdüler. Kaç gün geçti, anımsayamadı Cengiz. Zaman garip bir varlıktı, bazen akar, en olmadık zamanlarda duruverirdi. Zaman durmuştu Cengiz için. Nedense Cengiz, zamanı düşünmediği vakitlerde Bursa'yı hayal ediyordu. Bir de babasını, Kaymakam Cemil Bey'i...Afyon'da mı ölmüştü, İnebolu'ya giderken sulara mı gömülmüştü, bilemiyordu Cengiz. Hiç söylememişlerdi ona. Babası sadece gitmişti ve o, babasını son gördüğünde ancak kendi oğlu Nazım'ın yaşındaydı.

Gardiyan Tebir'in postal seslerini duydu. Her adımda kulağına doldu betondaki su birikintilerinin ürkek sesi. Hücresinin kapısı açıldı ve Cengiz, "Tamam" dedi:

- Başlıyoruz be kardeşim, bunu da atlatacağız değil mi ya?

Cengiz'i aldılar yine, iki kişi koluna girdi. Ayağını betona bastı, ılık ılık bir şeyler boşaldı tabanlarından. Tutmayan ayakları, bedenini bırakıverdi iki kolundaki iki adama. Sidik kokusu genzini yakıyordu. Kaç gündür alışamamıştı bu kokuya. Oysa beş gün önce yediği biberin acısı hala dudaklarındaydı. Mıgırdiç Sanasaryan Efendi, bilseydi çocuklarının koşup oynadığı bu evin bir vakit geldiğinde kana bulanacağını yine de yaptırır mıydı bu görkemli binayı? Cengiz bunu bilemezdi. Ne Sanasaryan Efendi'yi duymuştu ne de koridorlarında sürüklendiği bu binanın Sansaryan Han olduğunun farkındaydı. Tek bildiği, evinden çıkarılıp bindirildiği cemsede gözlerinin bağlandığıydı. O vakitten beri her şey karanlıktı. Son gördüğü şey, çiçek açan nar ağacı ve oğlu Nazım'ın hiç bitmeyen korkulu hıçkırıklarıydı. Hıçkırık görülür müydü? Cengiz görmüştü ve son gördüğü şey Nazım'ın hıçkırıkları mıydı, böyle mi yazılmıştı alnına?

Daha ne kadar sürüklendiğini bilemedi Cengiz. "Basamak" dediklerinde adım atmaya çalıştı yalnız, beceremedi. Ayak parmaklarını merdivenlerin sivri betonlarına çarpa çarpa sürüklediler. İşitmeye çalıştığı her şey demir kapıların ardındaydı, tiz çığlıkların ötesinde bir şey dolmuyordu kulağına. Sağa çevirdi, sola çevirdi kafasını, olmadı. İndiler, çıktılar, demir kapının sesini duydu, fırlattılar içeriye Cengiz'i. Betonun kuruluğundan anladı getirdikleri yeri, bir de çarptığı sandalyeden…

Cengiz susuyordu, Cengiz konuşmuyordu, Cengiz dişlerini sıkıyordu yalnız. Bekliyordu Cengiz. Artık olmayan parmaklarının sızısı, patlayan tabanlarının ağrısı, genzine yerleşmiş sidik kokusu, açlık...Uykusuzluktan çok beklemek acı veriyordu. Ve muhtemeldi ki bunu bildikleri için Cengiz'in başında saatlerce dikilip durdu birileri. Cengiz burnundan soluk alıp veren adamı bildi ve yanında sağı solu adımlayan başka birini. "Başladılar, başlayacaklar" diye diye ne kadar geçti böyle, bunu bilemedi. Neden sonra konuştu birisi, beş gündür sordukları sorunun aynısıydı:

-Kimden aldın teksirleri?
-…
-Kimden aldın şiirleri?

-…
-İsim ver ulan, ölün çıkacak.
-…

Cengiz konuşmadı, Cengiz sustu, Cengiz dişlerini sıktı. Ayak bileklerinden sandalyeye bağladılar, ellerine bir kemer geçirdiler. “En zoru bitti” dedi Cengiz, “Beklemek yok artık.” Fakat bir vakit daha beklettiler Cengiz’i böyleyken. Cengiz çıldıracaktı sanki. Düşündü, rastgele bir isim söylese ne olurdu ki? Bulamayınca dellenir, daha kötüsünü yaparlardı. Daha kötüsü ne olabilirdi? Bilemedi. “Kadir” dese… Utandı Cengiz, kızdı kendine, dişlerini daha çok sıktı, bir dişi daha düşecekti az daha.

Bu kez çok beklemedi, iki telin hayalarına yerleştirildiğini hissetti. Cengiz bağırmadı, çığlık da atmadı. Bir an içi titredi sonra bacak arasından bütün hücrelerine ağır ağır ama hızla bir ateş yükseldi, beyninin, vücudunun sarsıldığını hissetti. Zaman durmuştu Cengiz için. Ne garip şeydi bu zaman. Olup olmadık yerde duruveriyordu işte. Oysa hepi topu on saniye ya vardı ya yoktu. Ateş gitti, alevleri kaldı hücrelerinde. Ağzını açamadı Cengiz, takati kalmamıştı. Burnundan nefes alıp verebildi, sidik kokusu genzini yaktı. “Yine” dedi içinden, “Başlayacaklar yeniden”. Başladılar da. İki, üç, dört… Sonrasını sayamadı Cengiz. Vızıltı gibi kulağına dolan bağırışlar vardı yalnız:

- ‘İsiimm veerr, iissiim…’

Bayıldı. Cengiz’in gözleri ancak bir şerit kadar açıktı. Bir anda soğudu vücudu, neden, bilemedi. İnce bir şerit kadar açık gözlerinden su damlalarını gördü, damlalar saçlarından, dudaklarının üzerindeki kıllardan önüne düşüyordu. Öyle bıraktılar Cengiz’i. Demir kapı açıldı, açılan kapıyı bir diğeri izledi. Kaç saniye açık kaldı kapılar, bilemedi Cengiz. Fakat kulağına bugüne kadar duyduğu en güzel ezgi doluverdi:

‘Mahsus mahal derler kalırım zindanda.
Kalırım kalırım dostlar yandadır’

İngiliz yüzbaşısı James White, emir subayı ile birlikte Pera Palas’tan çıktı, köprüden geçti ve Sirkeci’nin dik yokuşlarını tırmanmaya başladı. Oldu olası arabaları sevememişti, yürümek -hele ki İstanbul’da yürümek- muzafferiyetini hissettiriyordu ona. Yalnız, kaldırım yapmayı bilmiyordu şu Türkler. Neydi bu eğri büğrü taşlar? Hepsi düzeltilirdi, o günler bir gelsin de... Beş gündür teyakkuz halindeydiler ancak. Kemal’in çetesi artık alenileştirmişti faaliyetlerini İstanbul’da. Bilgi akıyor, cephanelikler boşalıyor bir gece vakti, önce Karadeniz’e açılıyor oradan Anadolu’ya kadar uzanıyordu. Hala Kemal’in çetesini çökertememişlerdi. Başlarında kim vardı, kimin peşine düşmelilerdi, bilemiyordu İngiliz yüzbaşısı. Ancak bu adamı konuştururlarsa her şey değişebilirdi.

Düşünmekten alamıyordu kendini Sirkeci’nin Arnavut kaldırımı yollarını adımlarken. Bir türlü anlayamıyordu. Biri, ikisi, üçü… Hadi, dördü tamam da… Subayların tamamı mı isyancı olurdu be kardeşim? Bir subayı bile yanlarına çekememişlerdi daha kendi için casusluk yapacak. Ya bir yolunu bulup Anadolu’ya giderler, ya da kalıp Kemal’e casusluk ederlerdi böyle. Halbuki kurulu düzenleri devam edecekti. Tek farkları, İngilizlerin emirlerini alacaklardı. Gerektiğinde hiyerarşiyi de boş vereceklerdi bir zahmet. İngiliz yüzbaşı, kaç ülkeye gitmişti imparatorluğunu temsilen, kaç ülkenin yönetimine el attıklarına şahit olmuştu. Birkaç deli çıkardı elbette fakat; bu kadarı, bu topyekûn karşı çıkış… Anlam veremiyordu işte. Kralın kabul etmiş sen ne diye karşı çıkarsın, sanırsınız ki kendi mülkleri. Yakalayıp getirdikleri, günlerdir sorguya çektikleri Türk askerin rütbesi kaymakamdı. Çete-

de elbet önemli bir mevkiye sahip olmalıydı. Peki ismi neydi? Hatırlayamadı İngiliz subay, emir erine sormak da zoruna gittiğinden hiç çaktırmadan yürümeye devam etti, nasıl olsa öğrenirdi.

Sansaryan Han'a girerken aklında bunlar vardı İngiliz yüzbaşısının. Kaç vakit olmuştu, karakol kurmuşlardı buraya. Görkemliydi bina, kuşkusuz. Her bir odayı çoktan hücreye çevirmişlerdir. Mahkumlar bir bir girer ya çıkar ya da ölürlerdü. Hanın üst katlarından alabildiğine Haliç'in öte yakası görünüyordu. Bu manzara yüzbaşıya, avuçları arasına almayı hayal ettiği İstanbul'un bütün ihtişamını sunuyordu. Bir de İttihatçıların damarına basmak demekti bu binadan İngiliz bayrağının dalgalanması. Yüzbaşı bu görkemli binaya, binadan dalgalanan imparatorluk bayrağına ve ihtişamlı İstanbul şehrine bakarken muzafferiyeti artıyordu.
Odasına yerleşti, çay istedi, İngiliz porseleni fincanda çay geldi. Bekledi bir vakit ve ilk sorduğu soru "Konuştu mu?" oldu. Fakat kaymakam, konuşmamıştı, dediklerine göre konuşacağa da benzemiyordu. Artık zaman daralıyordu, bu işin bugün bitmesi gerekirdi. İngiliz subay kalktı, emirlerini de verdi tabii. Hücrelerin kapıları kapandı, dayak atmaktan yorulan İngiliz erleri ara verdi işlerine. Bağırış, çağırış duymayı sevmezdi İngiliz subayı. Ama yine de uzun ve loş koridor, bodrum katından gelen acı çığlıklarla çınlıyordu. Aldırmaz göründü, inmeye başladı merdivenleri. Aklında kaymakamla konuşmak vardı, iki cesur asker olarak.

Kaymakamın kaldığı hücrenin kapısı İngiliz yüzbaşısı gelmeden ağzına kadar açılmıştı. İçeriden burnuna sidik kokusu doluyordu yüzbaşının. Hücreye yaklaştıkça artıyordu bu dayanılmaz koku. Burnundan nefes alamaz hale gelince ağzını açık tutmaya başladı. Kaymakam hücrenin dibindeydi. Sorgu odasından alelacele getirilmiş, boş bir çuval gibi fırlatılmıştı hücreye. Yüzbaşı baktı, hepi topu on beş adımlık hücreyi seyretti. O halde bekledi bir vakit. Subaylık eğitimini alırken öğrendiği en etkili yöntemdi beklemek ve karşındakini bekler halde tutmak. Öylece, mum gibi bekledi, ışık vermeden, devasa gölgesiyle.

Beklemenin ve bekletmenin yeterlilik kazandığını düşünmüş olacak ki, verdi emrini:
- İki sandalye.
- Emredersiniz efendim.

İki sandalye getirdiler. Yüzbaşı oturdu, kaymakam hala bakmıyordu yüzüne. Ve değil ayağa kalkmak, kılını kıpırdatacağa da benzemiyordu. "Situple" dedi Yüzbaşı, "Aseyevu". Oturmadı kaymakam. İkinci kez "Aseyevu" dedi Yüzbaşı. Kaymakam yine oturmadı. Bir emir daha yüzbaşıdan: "Oturtun."

İki İngiliz eri, kaymakamı karga tulumba alıp oturttular sandalyenin üzerine. Bağırmadı kaymakam, direnmedi de. Oturdu, gözlerini yüzbaşının gözlerine dikti ilk kez. Çakır gözleri vardı, karşısındakinin gözlerini aşan; duvarları, binaları, denizleri, dağları delip geçen. Yüzbaşı bu gözleri bilirdi, bu heyecanı görmüştü çoğu kez ve çoğu kez imrenmişti böylesine bakamadığı daha doğrusu böyle olamadığı için.

Kırık dökük Fransızcasıyla devam ediyordu Yüzbaşı "İsminiz nedir?" diye sordu. Emir subayı atıldı:
- Efendim is…
- Sus, sana sormadım, dedi parmağıyla kaymakamı göstererek.
- Ona sordum, Votrano?

Kaymakam gözlerini hiç ayırmamıştı İngiliz subaydan, yine hiç ayırmadı:

- Zaten bilmiyor musunuz?

Kaymakamın Fransızcası Yüzbaşınınkinin yanında oldukça düzgün ve anlaşılırdı. Bunu beklemiyordu

İngiliz Yüzbaşı.

- Sizden duymak isterim.
- Onurlu bir Türk subayı.

İngiliz subay gülümsedi, hala hatırlayamadı ismini ve öğrenememişti yine. Oysa ismiyle hitap etmek birine insanlığın en ilkel bağlarından birini oluştururdu, en geri üstünlük kurma çabasıydı. Biri bilecek, diğeri bilmeyecek, eşitlik bozulacaktı. "Bakın" dedi yüzbaşı, gülümsemesini kesmeden ve telaffuzuna dikkat ederek:

- Bir davaya inandığınız bakışlarınızdan belli. Karşı cephelerde savaştık, yıllarca kurşun sıktık birbirimize, doğru. Fakat artık mütareke imzalandı, düşmanlık bitti. Karşılaştığınız durum zordur, bilirim, ben de esir düştüm daha önce…
- Savaş esiri değilim ben, savaş esirlerine dahi böyle muamele edilmez.
- Biliyorum, biliyorum. Fakat savaş esiri olmak isterdiniz kuşkusuz. En son ne zaman aynaya baktınız?
- Bilmem.
- Ayna getirin.

Yüzbaşının arkasında bir hareketlilik başladı. Koşmayan fakat acele eden adımların sesleri duyuldu. Yüzbaşı ise gözlerini hiç ayırmadan baktı kaymakamın yüzüne. Ayna geldi, "Tutun" dedi yüzbaşı, kaymakam bakmadı. "Baktırın" dedi, baktırdılar. Kurumuş kan lekelerinin üzeri kirle ve toprakla kaplanmıştı. Haftalardır kesilmeyen sert sakalı kızıla boyanmıştı, kan kızılına.

Kaymakam daldı bir aralık; kendini, küçük oğlu Cengiz'i, savaşı, Yemen'i, Bitlis'i, sonra mütarekeyi, işgali, Bekirağa Bölüğü'nü, İnebolu vapurlarını, Mustafa Kemal'in "Sen orada kal" deyişini, yakalanışını düşündü. Bunların hepsi altı yılda olmuştu, ne çabuk geçmişti altı koca yıl. Onca acı, gözyaşı, kan ve ter arasında. Dün gibi geliyordu ona savaşın ilanı. Peki kaç gündür buradaydı, bilemiyordu. Neden donup kalmıştı zaman, onu da bilemiyordu. Ne garip şeydi şu zaman, bazen akar, en olmadık yerlerde duruverirdi.

Zaman durmuştu Cemil için. Kaymakam Cemil Bey, bunları düşünürken İngiliz yüzbaşısı konuşup duruyordu fakat; Cemil Bey duymuyordu, onun aklı yalnızca zamanda, zamanın acımasızlığındaydı.

Zaman garip bir varlıktı; bazen akar, en olmadık zamanlarda duruverirdi.

Serhat Yılmaz

"Yeter" deyiverince İngiliz Yüzbaşı. Cemil Bey de bitirdi zamanla hesaplaşmasını, sonraya bıraktı. Fakat gözleri… Gözlerinde bir alaz hissetti Cemil Bey; bu kadar kanın ve gözyaşının sonunda kendi yurdunda, bizzat Migirdiç Efendi'nin elinden aldığı bu binada karşısında yıllarca dövüştüğü İngiliz'i gördü. Saltanatı, işgali, acıları, yoksulluğu ve yoksunluğu bu İngiliz yüzbaşısının boynuna bildi. Derin bir nefes aldı Cemil Bey, sağ elini açıp kapattı. O sırada yüzbaşı hala konuşuyordu:

- Bakın sizden istediğimiz sadece birkaç isim, ne kadar dayanacaks…'

Yüzbaşı cümlesini bitiremedi. Cemil Bey'in sağ eli yumruk olmuş, İngiliz subayının çenesini inivermişti. Sandalyesiyle birlikte yere yuvarlandı yüzbaşı, İngiliz erler çoktan Cemil Bey'i dövmeye başlamıştı. Emir subayı yüzbaşıyı tuttu kaldırdı, dudağından boynuna doğru ince bir kan sızıyordu. Kalktı ayağa. Cemil Bey gibi bakmak istedi, duvarları, binaları aşmak istedi. Beceremedi. Emir erini tuttu kolundan, "Elini" dedi:

- Sağ elini kesin!

'Artar eksilmeyiz zindanlarında
Kolay değil derdim, ucu derinde'

Mevsim bahardı. Koca İstanbul kenti ışıklarını yakmış, hoş geldin diyordu Cengiz'e. Cengiz, arka koltuğuna yerleştiği arabanın camından boğazın derin karanlığını izliyordu. Hiç anımsamıyordu bu kenti, daha kaç yaşındaydı Frankfurt'a gittiklerinde? Üç mü, belki dört. Cengiz doğduğu fakat hiç yaşamadığı İstanbul'a dönmüştü işte. Üzerinde yolculuğun ağırlığı vardı. Bir de şu işi ne yapıp edip bağlamak zorundaydı. Yaptı yaptı, bu son şansıydı. Omuzlarında ağır bir yük hissediyordu Cengiz. Arabanın mini buzdolabını açtı, üzerindeki bardağı aldı, biraz viski koydu, üzerine buz ekledi. Bir yudum aldı, "Çok var mı yolumuz?" dedi şoföre:
- Pek kalmadı efendim.
- İyi, iyi.
- Yoruldunuz mu?
- Biraz.
- Rahat edeceksiniz emin olun. Harika bir otel ayarlamış Zeki Bey.
- Öyle mi?
- Öyle öyle. 150 yılı var, eski bir han ama bir güzel yapmışlar sormayın gitsin. İçini görmedim tabi

ama açılalı senesi dolmadı daha. Rıfat Bey'i de götürmüştüm geçen, öyle diyeyim efendime.
- Demek Rıfat ha, sevmiş miydi bari?
- Sevmek ne demek efendim, öyle diyeyim.
- Çok işimiz yok otelde, yatıp kalksam yeter. Yarın kaçta alacaksın beni?
- Siz kaçta isterseniz.
- 8'de otelin önünde ol.
- Olur efendim.

Hiç konuşmadılar daha. Araba İstanbul'un ışıltılı caddelerinden süzüldü, Galata'yı geçti. Sirkeci'nin yokuşunu tırmanmaya başladı ağır ağır. Otelin önüne geldiklerinde durdu araba, "Geldik efendim" dedi şoför. Cengiz indi arabadan, valizlerini getirdi, taşımak istedi otele kadar beriki, istemedi Cengiz. Otelin kapısına doğru ilerledi, hayli eski bir kapıdan içeri girdi.
Resepsiyon kalabalıktı, bir vakit bekledi Cengiz. Zor şeydi beklemek doğrusu, işkence gibi geliyordu ona. Saatine bakabildi, zaman tırmanıyor, akıyor, geçiyordu hızla. Kayıttı kuyuttu işleri bitince odasına doğru attı adımlarını Cengiz. Görkemliydi bina kuşkusuz, otelin uzun ve loş koridorlarında yürüdü. Her bir kapının üzerinden bir oda numarası yazıyordu. Cengiz'in odası alt kattaydı, "Rıfat da altta mı kaldı acaba?" diye düşündü bir aralık. Kıskandı, otelin şatafatlı ama modern dekorasyonunun güzelliğini, binanın çekiciliğini unutuverdi. Rıfat'ı düşünüp durdu, kaydıracaktı ayağını, emindi bundan. Bunları düşünüyordu Cengiz koridorları adımlayıp, yanındaki genç çocuk valiziyle birlikte ona yol gösterirken. Birkaç kat inip odaya vardılar sonunda. Yorgundu Cengiz, uyumak, Rıfat'ı düşünmemek, Zeki Bey'e sövmemek istiyordu. Odanın kapısı açıldı, açılır açılmaz da genzini yakan bir sidik kokusu duydu. Kapattı burnunu, genç çocuğu bir telaştır aldı. Tuvalete girdi çocuk, klozet gideri patlamıştı, sidik içindeydi tuvalet.

Cengiz'in şansı işte, başka boş oda da yoktu. houskipinginden, müdürüne kadar özürler dilediler Cengiz'den, isterse personel odasında misafir edebileceklerdi. Cengiz istemedi, biraz da ağrına gitti personel odasında kalmak, yakışır mıydı ona? Ne münasebetti, Rıfat duyarsa rezil oldu demekti. Hepi topu bir geceydi. Şimdi başka otele gitse para cebinden çıkacaktı, durumu anlatsa parayı geri alsa sonra Rıfat'ın kulağına mutlaka gidecekti. Kim bilir neler söyleyecekti arkasından kahkahalarla gülerek. "Temizleyin, gideri kapatın, beni de yalnız bırakın" dedi sakince, dişlerini birbirine vurarak. Öyle yaptılar, gece sıkışırsa koridor tuvaletine giderdi artık.

Herkes gidince, burnu da bir türlü azalmayacak sidik kokusuna alışınca yatağa bırakıverdi kendini. Tam gözleri kapanacaktı, telefonu çaldı, alelacele açtı:

-Efendim baba.
- Vardın mı oğlum?
- Vardım baba.
- Rahat mı yerin?

Cengiz tuvalete doğru baktı, yediremedi kendine sidik kokulu bir odada kaldığını söylemeyi, babasına bile. Ucu açıldıysa yalanın peşini de getirmeliydi.

- Çok rahat baba, çok rahat. Zeki Bey sağ olsun. Eski bir han, restore edip otel yapmışlar. Görmen lazım baba, odadan çıkası gelmiyor insanın. Bütün Eminönü sonra Karaköy, Galata görünüyor terastan, öyle bir yer. İş bahane oldu ama iyi ki gelmişim. Çok büyük, çok rahat.
- Neredeymiş bu han?
- Sirkeci'de.
- Sirkeci'de mi?
- Evet baba.

Bir sessizlik oldu, konuşamadı babası bir vakit. Cengiz, hat kesildi sandı:

- Baba, duyuyor musun?
- Duyuyorum oğlum ne hanıymış bu? Epey de oldu ama belki bilirim.
- Eskiden neymiş adı bilmiyorum, Sansaryan Otel ismi şimdi.
- …
- Baba, baba geliyor mu sesim? Hay Allah.

Cengiz'in sesi geliyordu, duyuyordu her şeyi Nazım Bey ama donup kalmıştı. Gözleri donuklaştı, öylece bakıverdi boşluğa. Babasını düşündü, Demiryolcu Cengiz'i, nar çiçeklerinin açtığı bir sabah gidişini, bir daha dönmeyişini ve aylarca fısıltıyla annesinin, dayısına, dayısının dedesine söylediklerini, Sansaryan Han'ı. Sonra Sansaryan Han'ı bir büyük canavar olarak düşünmüştü hep, babasını yiyip bitiren. Ve annesinin köyüne her gittiğinde tavukları boğan sansarın babasını da boğduğunu sandı, hep korktu. Zaman durmuştu Nazım için, telefon elinden düşüverdi.

Öte tarafta Cengiz, sesinin gitmediğinden emin olunca kapattı sonra bir daha aradı babasını, açmadı. Annesini aradı, o da açmadı. Merak etmişti Cengiz fakat şu zaman… Nasıl vurmuştu bir anda gece yarısına? Uyuması lazımdı, sabah uyanmalı ve bitirmeliydi bu işi artık. Saatine baktı. Ne garip şeydi zaman; çoğu zaman akar, en olmadık zamanlarda duruverirdi. Zaman, Cengiz için akıyordu.

Zaman, heybetli Sansaryan için değişerek ama her şeye rağmen akıyordu.

...
İnsanlar doğar, büyür ve ölür diye bilirdim! Ortada bir sebep aramazdım. Meğerse ölmek için sebep lazımmış!
Sinan Karakaya

Sinan Karakaya

MALİYECİ MAHMUT

Tamı tamına 5 yıl oldu bu ketum şehre geleli. Buraya ayak basmadan önce kendime bir söz vermiştim, okuyup iyi bir mühendis olacaktım! "Hem memleketi sen mi kurtaracaksın? Bırak bu işleri artık. Hayatına bir çeki düzen ver, para kazanmaya bak. Okulu bitirince iyi bir ailenin kızıyla da evlenirsin *(tercihleri de memur olmasıdır).*" Bu iç konuşmam sırasında yüzümde ister istemez bir gülümseme beliriyordu. Tek başına yola koyulmamıştım aslında. Her şeyi birlikte yapıyorduk. Ağlıyor, gülüyorduk. Kısacası paylaşmasını ketum kentin güzel çocukları sayesinde öğrenmiştim. Paylaşa paylaşa yazmayı da öğrendim, sevmeyi de… Yoksa nasıl yazacaktım, acısını içine biriktirip, gözünün önünde kırılmış ve unutulmuş hayalleri toplayıp, gülmesini öğrenen Maliyeci Mahmut abinin hikâyesini.

Artık bu kentteki son demlerimi yaşıyor olmamın sevinci ve hüznü birbirine karışırken; derse gitmek için çantamı sırtlayıp yola koyulmuştum. Hani iyi bir mühendis olacaktım ya(!) onun için bu yol... Sabah kahvaltımı yapmak için bizim meşhur çaycıya, dar sokakların vazgeçilmezi Aytekin abinin yanına vardım. Başından hiç çıkarmadığı fötr şapkası, Sadri Alışık bıyığı ve kemeri ile sıkı sıkıya tutturulmuş sarı pantolonu… Beni görür görmez: "Ooo hoş geldin devrimci. Bu sefer teksin, arkadaşların yok mu?" diye sordu. Ben de karşılık olarak: "Yok Aytekin abi. Yalnızım bu sefer, derse yetişmem lazım. Fırından iki taze simit alayım da senin de bir çayını içeyim" dedim. Simitler alındı, istediğim demde çayım da geldi önüme. Başladım çayla simidi götürmeye. Az sonra yanıma elinde 3 gazeteyle, emekli öğretmen tadında bir amca yaklaştı. Her yer tıklım tıklım, oturacak yer yok. Bana: "Boş mu evladım?" diye sordu. "Tabi buyurun amcacığım" dedim. Bir çay aldı o da. Oturdu karşıma. Tek bir kelam etti ve açtı yerel gazetesini. Gözümü gazeteye iliştirdiğimde, Şevket Ağa'nın *(Demirel olan)* ölümünü yazıyordu.

Başkan, ağanın ne kadar hayırsever birisi olduğunu söylemiş. Bizim başkan haklı! Ne de olsa koskoca ağa! Ondan ala hayırsever mi olabilir mi hiç? (!) Kendimde bir an için soru sorma hakkını bulup; "Ispartalı mısınız?" diye sordum. Maliyeci Mahmut Amca sanki o soruyu bekliyormuşçasına hemen anlatmaya koyuldu. Her söylediğini iki kere tekrar ediyordu: "Evet evet… Benim adım Mahmut. Maliyeci Mahmut derler." Kanıtlamak için de çıkarıp cüzdanından kimliğini gösterdi bana. Benim konuşmama fırsat tanımadan devam etti konuşmasına, hayatını anlatmaya. Gazeteyi katlayıp koydu masaya ve devam etti anlatmaya: "Benim doğumum 1956'dır. Ama yaşım 1977'den sonra başlar." İçimden "Ne diyor bu herif? Akıllısı beni bulmaz ki zaten!" deyip, ben dinlemeye o anlatmaya devam etti: "Sonra 1 Mayısta hep tatil yaparım ben zaten" dedi. Ben de politik bir tavırla: "Nasıl yani? 1 Mayısta kendi bayramını kutlamaz mısınız?" diye sordum. Yoksa Mahmut Amca da mı bizim başkanın hayırsever deyip yere göğe sığdıramadıklarından mıydı? Anlam verememiştim bir türlü.

Bir an duraksadı ve birden içindeki hayal kırıklığı yüreğinden süzülerek masamıza dökülmeye başladı. En son 1 Mayısa 1977'de gitmiş can dostuyla. O zamanlar çakı gibi devrimciymiş. Meydanda haykıracakmış aydınlık yarını! Birden çapraz ateş ve izdiham… Mahmut Amca zor kaçmış, son anda kurtarmış kendini. Can dostu, yoldaşı oracıkta can vermiş! Mahmut Amca kadar 'şanslı' değilmiş kısaca. Mahmut Amca'nın ilk hayal kırıklığı bu! Sonra bir vakit cuntadan da kaçmış. Tüm zorluklarla kazandığı okulunu yarıda bırakıp, askere gitmenin tek kurtuluş yolu olduğunu düşünüp, hayata tekrar tutunmanın bir yolu olduğunu kollamak için zaman vermiş kendine. Sonrası memlekete kesin dönüş… Maliyenin sınavlarını kazanıp maliyeci olmuş bizimkisi. Evlenip çoluk çocuğa karışmış. Orta halli bir memur için kirasını ödeyecek kadar hatta bir kadını sevecek kadar parası da olmuş. Bunları anlatmaya devam ederken birden hiddetlendi Maliyeci Mahmut: "İnsanlar doğar, büyür ve ölür diye bilirdim! Ortada bir sebep aramazdım. Meğerse ölmek için sebep lazımmış!" Eşini ameliyat masasında bırakıp tek başına kalmış. İntihara kalkışmış fakat başarılı olamamış.

Öfkesini, acısını kustuktan sonra, Mahmut Amca'ya, "Ben gitsem iyi olacak" dedim. Mahmut Amca'ya dayanamadım. Benim de fena halde canım yanmıştı bir zamanlar. Zaten ne zaman çıngıraklı bir acı görsem susup öylece kalır, tepki veremezdim. Derse gitmekten vazgeçip koşarak evin yolunu tuttum. Yazmalıydım ama ne yazacaktım? Bu kadar acı mürekkebi mutlaka kurutur diye düşündüm.

Sultan Gülsün

BİR SALIYI ÇARŞAMBAYA VE ÇARŞAMBAYI EVE KADAR SABIRLA TAŞIMAYA ANT

ekilememiş limon ağaçlarına...

içeride kimse yok levhası asarak eziyorlar kalbimizi
bir gün oturup konuşalım
şu dünyanın bütün gürültüsünü arkamıza alıp
durgun suya bakarak
çünkü biliriz vahşetin ortasında
insan kalmak tek haklı gerekçedir
biraz mecbur, çok kederli çağdaşlarımızla

her yerimiz hırpalanmış bizim, ezim ezim ezilmiş
çırpınmışlar üzerinde karanlığı evcilleştirip
şimdi buralarda nasıl güçlü kalınır?

insanın insanı gördüğü yerde başlamış bir kere en eski sitem
büyüyünce geçer denilen ve hiç geçmeyeceğini bildiğimiz
dünyanın absürtlüğüyle baş etme biçimi
hafif kırgın, çokça ev hali

egzos dumanıyla beslenen nanedir kırık yoğurt kovasında büyütmeye çalıştığımız
çiçekli basma eteğine gizlenmiş
akşam pazarına bırakılmış gibi hisseden
her kadın kendi acısının ihtisasını yapmaz mı toz alırken,
arsız otlar değil mi zaten ormanımız da?

kaldığı yerden mutluyum provası yapmak isterken üstelik
yaralarımız çok, yaralarımız derin
yanımızda yöremizde bir yanlış anlaşılma korkusu
devlet dairesinde unutulmuş gibi

bir salıyı çarşambaya ve çarşambayı eve kadar sabırla taşımaya ant içeriz
bütün kötüler ayrılır aramızdan
fena halde zorunlu, çokça ezilmiş

Serhat Yılmaz

TUTUŞ CİHAN

Akşamdır, iner yeryüzüne ay
Vurur denize, aydınlanır gece
Ben düşünürüm,
düşünürüm söğüt dalında,
düşünürüm reçine kokusunda
Borsa tezgahlarında satılır insanlar,
Banknotların üzerinde sallanır kamacının kaması,
reisü-küttabın hokkası
Defterdarların altın dişleri, kamaşır yaldızlı koltuklarda
Devran nasıl dönmüş,
nasıl düşmüş insanlar ellerine bankaların
Bir mağazaya, ışıklı caddelerin dükkanlarına, işportaya, pazar tezgahına

Yüreklidir yüreklerimiz,
uykudadır fakat
Ya da satılmıştır üç beş kuruşa,
koca cihan karşısında.

Kurumuş otlar gibi tutuşmaya hazır cihan,
Kıvılcım bekler balya balya, saman,
dağ,
orman.
Sıtkımız sıyrıldı borsadan, bankadan, paradan,
demirinden,
kağıdından.

Tutuş!
Tutuş dünya, tutuş cihan!
Küllenmiş ovalardan taze taze tohum gerek bize,
Yarın gerek, yarın gerek bize.

Ercan Öner

KİMİN TAŞRASI BOŞLUKTA İKAMET ETMEK

İki Kutuplu Taşra Anlatısının Reddi Ya Da Üçüncü Yol

Sanat, kullanım amacına göre birçok yönüyle neyi göstermek istiyorsa ya da neyi saklamayı amaçlamışsa onu yapabilme özerkliğine sahip bir alandır. Bu nedenle bir nesne, yer, toplum ya da anlatı, sanatın gücü karşısında edilgen konumdadır. Özellikle de roman ve sinema sanatı bunu yapabilmede mahir bir sanat alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda edilgen konumu nedeniyle oldukça işlenir olan taşra, hem roman hem sinema sanatı tarafından ele alınan, işlenen, tarifi yapılan bazen de salt dışarıdan bakılan bir ilgi alanı olarak işlev görür. Türk edebiyatı ve sineması tarafından taşra, sürekli iki kutup arasına sıkışmış bir tahayyül nesnesi olarak konumlandırılmıştır. Taşra, edebiyat, sinema hatta fotoğraf sanatında genel olarak, saflığın ve sadeliğin bozulmamış merkezi olarak kurgulanan pastoral bir ideal dünya ya da bunun tam karşıtı, cehaletin kötücül bir durağanlığın ve insanları yutan bir hiçliğin mekânı olarak temsil edilmiştir. Bu iki yaklaşımın ortak sorunu, taşraya "dışarıdan" bakmaları ve onu yalnızca kentin ya da modernitenin bir eksikliği veya artığı olarak görmeleridir. Oysa taşra, ne üzerine derin anlamlar yükleyerek idealize edilecek bir yer ne de içinden kaçılması gereken bir kara deliktir. Taşra, her şeyden önce kendi boşluğunda devinen, o boşluğu gündelik yaşam pratikleriyle ören ve dışarıdan bakış ile anlamlandırılması kolay olmayan "yaşanmış mekân" formudur.

Boşluğun Maddeselliği

Taşrayı tanımlayan en temel öğe kuşkusuz boşluktur. Ancak bu boşluk, fiziksel bir yokluk ya da eksiklik değil, düşünüldüğünde bir imkân alanıdır. Merleau-Ponty'nin fenomenolojik yaklaşımı ile bakıldığında, uzam sadece koordinatlardan oluşan bir kap değil, bedenimizle ve deneyimlerimizle anlamlandırdığımız bir alandır. Taşradaki uçsuz bucaksız bir yer; ova, sokak, tarla ya da yol, dışarıdan bakan biri için bir hiçlik duygusu olarak yer edinirken, orada yaşayan için zamanın ve mekânın somutlaştığı, hayat bulduğu bir yerdir. Taşra insanı, kentteki insanın aksine, yaşamı gündelik rutinlerle doldurarak, ona bu boşlukta bir bakıma hayat kazandırır. Boşluk burada gelişi güzel bir biçimde değildir; o boşluğun içinde rüzgârın estiği yön bilinir, toprağın çatlağındaki hikâye dinlenir, sessizliğin içindeki hareketler okunur. Örneğin bir traktör sesi, uzak bir yerdeki köpek havlaması ya da rüzgârın başaklara dokunurken çevreye yaydığı fısıltılar… İşte bu nedenle taşrada boşluk aslında doludur. O boşluk içinde kentte olmayan ya da kentin yığınları arasında kaybolan yaşamın akış formudur.

Boşluğun Bekleyiş Hali

Taşradaki boşluk, sadece mekânsal değil, aynı zamanda bir zamansal boşluktur. Kentte zaman metaaya dönüşmüştür, kaynak olarak tüketilen bir nesne konu-

mundadır. Taşrada ise zaman, boşluğun içerisinde yayılır, gelişir. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın zamanın genişlemesi olarak tarif ettiği bu durum, taşradaki boşluğun aslında ne kadar yoğun bir hayatla dolu olduğunu gösterir. Taşra insanı için beklemek bir boşluk değil, zorunlu bir eylemliliktir. Hasadı beklemek, yağmuru beklemek, mevsimi beklemek ya da sadece akşamın olmasını veya güneşin doğmasını beklemek… Bu bekleyiş hali boşluğu bir bekleme halinden çıkarıp, hayatın merkez ritmi haline dönüştürür. Henri Lefebvre, "Mekanın Üretimi" adlı çalışmasında mekanın toplumsal bir ürün olduğunu belirtir. Burada Lefebvre, mekânsal üretimin yalnızca maddi şeylerin üretiminden kaynakladığından bahsetmez. Onun için mekân; aura üretmek, merkezler üretmek, meydanlar, kurumlar ya da bilgi üretmektir. Bu nedenle toplumu oluşturan her şeyi üretmektir. Ve en önemlisi "an'ın yaşanımsal" üretimi Lefebvre'nin üzerinde durduğu şeydir. Bu bağlamda taşradaki boşluk, orada var olan eylemlerle; örneğin bir ağaç gölgesinde saatlerce süren o derin sessizlikle her gün yeniden üretilir. Bu yaşam hali doldurulmuş bir boşluktur. Burada hareketin azlığı ve durağanlığı, hayatın yokluğu anlamına gelmez; aksine, hareketin azaldığı yerde dikkatin çoğaldığı küçük ama yaşam için önemli olaylar başlar. Bir karıncanın yuva yap-

ma eylemi veya bir gölgenin duvardaki yavaş hareketleri ya da yağan yağmurun toprak oyuklarını doldurması, taşradaki devasa yaşam döngüsünün kanıtlarıdır.

Varlığın Meskeni

Doğanın dengesinde hiçbir şey gelişigüzel değildir. Ve dolayısıyla boşluk da gelişigüzel olamaz. Mekân ve boşluk arasındaki ilişki bir açıdan, Heidegger'in "inşa etmek, oturmak, düşünmek" felsefesiyle yakından bağlantılı olduğu söylenebilir. Heidegger, insanın dünyaya öylece fırlatılmış geometrik bir nesne olmadığını, onun varoluşu ancak bir yerde "ikamet etmesiyle" mümkündür der. Ancak modern dünya, ikamet etmeyi yalnızca insanın başını sokacağı bir alan, bir bina veya yaşamını sürdürebilmesi için içerisine yerleşecek bir mekân olarak belirlemiş ve insanın yaşam pratiğini sığlaştırmıştır. Oysa taşra; inşa etmek, toprağı ehlileştirmek, doğayla yaşam birlikteliği sağlamak, gökyüzünün altındaki o devasa boşluğu sahiplenmek ve orayı kendi varlığına mesken kılmak için var edilen mekânsal bir alandır. Taşradaki boşluk, bu anlamda köksüz bir ıssızlık değil, insanın doğayla ve kendi gerçeğiyle kurduğu tarihsel ve çıplak ikamet etme biçimidir. Bu ikamet etme biçimi, ne sinemanın insanı nefessiz bırakan, çıkışsız ve karanlık anlatısına uyar ne de taşra edebiyatının o naif, yapay ve ağaç kurgulu pastoral güzellemelerine benzer. Taşra boşluğu, insanın varoluşunu en çıplak ve en sade biçimiyle seyrettiği bir aynadır.

Sonuç olarak; taşradaki boşluk bir eksiklik, yoksunluk ya da sinema ve edebiyatta sıkça işlenen o durağan hiçlik hali değildir. Taşradaki boşluk, hayatın kendi ritmini, yavaşlığını, anlamını ve kentin kalabalığında kaybolan küçük detayları görünür kılan canlı bir formdur. Kentin her anı ve her metrekaresi üretimle, tüketimle, gürültüyle doldurulmaya çalışılırken; taşra, kendi varoluşunda yer alan o geniş sessizlikte yaşam bulur. İddia edildiği gibi taşradaki boşluk gelişigüzel değildir. Dışarıdan bakan bir göz için boş bir alan ya da terk edilmiş bir sokak olarak görünen yerler, orada yaşayanlar için işlevsel kar şılıkları olan tanıklığı, belleği ve geçmişi temsil eden tanıdık yerlerdir. Bir harman yeri, hayvanların mevsimlik geçiş yolu, bir yol ağzı, kendisiyle büyümüş bir ağaç, eskiyi temsil eden meydan… Hepsi o ilk bakışta görünen büyük bir boşluğun içindeki gizli ve oraya ait olan parçalardır. Bu foto-yazı çalışması, taşrayı ne bir nostalji nesnesi olarak övmeyi ne de cehaletin merkezi olarak yermeyi amaçlamaktadır. Çalışmadaki amaç, iki uçlu taşra anlatısını reddederek taşrayı sadece kendi gerçekliği ve kendi iç dengesi içinde anlamaktır.

...

Bir harman yeri, bir yol ağzı, eski bir ağaç... Hepsi büyük boşluğun görünmeyen parçalarıdır.

Ercan Öner

Tiyatro bize değişime inanmayı, umudu taşımayı ve yalnız olmadığımızı hissettirmeyi anlatır.

Fırat Soyukaya

ÇEMBERİN DIŞINDAKİLER

Bugün ilk yolculuğumuz okuyucularımız ile ilk buluşmamız…

Biraz heyecanlı bir yazı, şimdiden bir kusurumuz olursa affola…

Bu yazı dizisinde röportajlarla Türkiye'nin birçok noktasında yoktan var edilen tiyatroları inceleyip onlarla dayanışma içerisinde bir eser ortaya koymaya çalışacağım. İlk röportajı, çiçeği burnunda mezunumuz Taner Sözer ile gerçekleştirdim. Kendisi İzmir, Karşıyaka Belediye Tiyatrosu'nda bu sene Çok da Ölü Gibi Değildi adlı oyunu yönetti. İşe biraz tersten başlamak istedim. Anadolu'nun birçok kentinde tiyatro çok zor şartlar altında yapılıyor, evet, bu bildiğimiz bir konu. Peki, İzmir gibi devasa bir metropolde, bir belediye tiyatrosunda tiyatro emekçilerinin durumu nasıl, beraber bakalım.

Merhaba Taner Sözer, bize biraz kendinden bahseder misin?

25 yaşındayım. İzmir Karşıyakalıyım. Yaşadığım şehirde lise yıllarında belediye tiyatrosuna girdim ve tiyatroyla aktif olarak ilgilenmeye başladım. Daha sonra bu alanda ilerlemeye karar verdim ve Malatya Turgut Özal Üniversitesi Tiyatro Bölümü'nden mezun oldum.

En son, yönettiğin Çok da Ölü Gibi Değildi oyununu izledim. Belediye bünyesinde oyun çıkarmak nasıldı? Süreç nasıl ilerledi?

Öncelikle Karşıyaka Belediyesi Tiyatrosu'ndan bahsedeyim. Burası gönüllülük üzerine kurulmuş amatör bir tiyatro. Kurumun içerisinde mezun sanatçılar çok fazla yer almıyor. Benim tiyatroya başladığım yer olduğu için burada amatör bir ruhla oyun yönetmeye karar verdim. Benim gibi mezun olan oyuncular kuruma geri dönmek istiyor ancak yerel yönetimin kadro desteği bulunmuyor. Süreç şöyle ilerledi: Alaylı oyuncularla iş çıkışlarında toplanıp çalıştık. Kostüm, dekor hatta telif hakları gibi birçok konuda belediyeden destek alınmadı. Her şeyi imece usulüyle kendi içimizde çözmeye çalıştık.

Karşıyaka Belediyesi'nin ekonomik sorunları nedeniyle mi tiyatroya bütçe ayrılmıyor, yoksa bu hep böyle miydi?

Bu soruya hem evet hem hayır diyebilirim. Ben 16 yaşındayken üzerimize kostümler dikildiğini, güzel dekorlar yapıldığını hatırlıyorum. Belediyeler hizmet alanında çalışan kurumlar olduğu için borçlarının olması normal. Ancak burada biraz da belediye başkanlarının öncelikleri belirleyici oluyor. Yakın zamanda yaşanan bir örnek vereyim: Karşıyaka Belediyesi Tiyatrosu'nun da içinde bulunduğu Ziya Gökalp Kültür Merkezi, belediyenin SGK borçlarına karşılık satış sürecine girdi. Oysa zor zamanlarda ilk vazgeçilecek şey toplumun belleği olan tiyatro olmamalı.

Ara durak: İlkel insanlar, soğuktan korunmak için üzerlerini kürkler, hayvan deri ve postları ile kapatırlardı. Aradan binlerce yıl geçti, bu sevda bitmedi gibi görünüyor. İçeri girdiğinizde lüksten, dönen deri koltuklardan, son model soğutmalı/ısıtmalı makam araçlarından ödün vermeyen ve kaynak sıkıntısı yaşamayan kurumlar itibardan tasarruf etmeyip bu işi gönülden yapan umut dolu gençlerden tasarruf edebiliyorlar. Sanırım sanatı ilkel bir dürtü olarak görmüyorlar, aslında nerdeyse duvarlara çizilen resimler bu deri sevdamızla aynı dönemde başladı. Hatta artık üşümemek için deri kullanmak biraz demode diyebiliriz. Günümüz-

de sanatın insan ihtiyacı olduğunu okuduğumuz her haberde görür vaziyetteyiz. Dostane sevgilerle devam edelim…

Belediye tiyatrosu dışında, özel tiyatrolarda da çalışıyorsun. Sence özel tiyatroların en temel sorunu nedir?

Bence en büyük sorun zaman. Çünkü özel tiyatroların ekonomik kaygıları oluyor. Kapitalist düzende sürekli kazanmak ve büyümek zorundasın. Ancak tiyatro böyle hızlıca oluşan bir şey değil. Bir tiyatro eseri zamanla, deneyimle ve üreticinin gelişmesiyle büyür. Mevcut düzende ise tiyatro yapmak, özellikle maaşlı bir işte çalışmadan sürdürmek oldukça zor.

Hop duralım, söylenecek söz var: Lefebvre'ye göre sistem, şehir planlamalarını piramidin altındaki insanlarının yani işçi sınıfının, piramidin üstündeki insanlara en güzel şekilde hizmet etmesi için tasarlanmış devasa yapılardır. Bu duruma göre, banliyölerdeki insanların en hızlı şekilde iş yerlerine ulaşması için devasa metro ağları, ulaşım hatları inşa edilir onların sağlıklı şekilde uzun yıllar çalışması için ve kalifiye işçi olmaları için okullar ve hastaneneler inşa edilir. Bu toplumu yönetmek için de onların boş zaman alanları yine sistem tarafından tasarlanır ve fikri ortaklık benzer zeminde yaratılır. Lakin kapital, çoğu zaman yapısı gereği krizler doğurur. Bu krizlerin en büyük habercisi bu sistem içerisindeki bırakılan eksiklerdir. Şu anda boş zaman alanlarının oluşmasında ve doldurulmasında sistemsel bir kriz vardır diyebiliriz. Bu çatlak, sadece bundan ibaret değil, bir domino etkisi altında ortaya çıkar. İşten eve gelen insanlar, boş zaman alanlarındaki etkinliklerine gidebilecek gücü, ekonomiyi ve zamanı bulamıyor. Bununla birlikte bu kriz her yere kanser gibi yayılıyor aslında. Tiyatro gibi toplumun ruh sağlığını, aklını etkileyen kitlesel bir etkinlikten sistemsel açıdan vazgeçilme hissiyatı sitemin çarklarının da kırıldığının işaretidir. Haberlerde gördüğümüz şiddet olayları, uyuşturucu madde kullanımları doğrudan olmasa da dolaylı yoldan bu yoksunluğun sonuçlarından biri haline gelmiştir… Çok konuştum, devam edelim…

Tiyatro yapmanın kapitalizmle bir tezat oluşturduğunu söyleyebilir miyiz?

Kesinlikle sistemsel bir sorun olduğunu düşünüyorum. Para kazanmaya odaklandığında üretim sekteye uğruyor. Maaşlı çalıştığında çalıştığın kurumun isteklerine göre hareket etmek zorunda kalıyorsun. Sanat bir ifade biçimi olduğu için maaş aldığında bazen patronunu ifade etmiş oluyorsun.

Özel tiyatro yaptığında ise bu kez bileti sattığın kişiyi memnun etme kaygısı doğuyor ve yine kendini ifade etmekten uzaklaşabiliyorsun. Benim çözümüm burada yine amatör tiyatro oluyor. Bu sistemde sanatçının ikinci bir mesleği olması gerektiğine inanıyorum. Ben de şu an öğretmenlik yapıyorum ve kalan zamanımda tiyatro üretmeye çalışıyorum.

Senin amatör tiyatrodan kastın nedir?

"Amatör" kelimesi bana göre Türk Dil Kurumu'nun söylediği gibi yalnızca "acemi" ya da "hevesli" anlamına gelmiyor. Kelimenin kökü Latince "amare", yani "aşk" kelimesinden geliyor. Ben amatörlüğü karşılık beklemeden üretmek olarak görüyorum. Bir şeyi sadece sevdiğin için yapıyorsan, orada gerçek amatörlük vardır.

Sanırım ilk sayı diye araya girme işini çok sık yapıyorum, okuyucularımdan özür diliyorum… Yakın zamanda, bir tiyatro hocamla yaptığım konuşmada farkındalığı yüksek birey yetiştirmenin oyuncu yetiştirmekten daha önemli olduğunu vurgulamıştı. Evet, oyunculuk hülyalı bir meslek, ün şöhret gibi egomuzu hizmet eden yerleri var lakin sanatçı kimliği oluşturmakla star olmak birbirinden çok farklı. Sanat üretmek için bu düzen, Taner arkadaşımızın da dediği gibi pek bir şey sunmuyor. Düzenin neresinde duracaksın, farkında olmak lazım sevgili arkadaşlarım… İstediğimiz gibi yazamıyor, üretemiyor, başka hesaplarla başkalarının ceplerini dolduruyor ve gelecek kaygısı altında ezilip duruyoruz. Hatırlayın alaylı ya da okullu arkadaşlarım, tiyatro sahnesindeki ilk oyununuzu, heyecanınızı, üretme ve değiştirme isteğinizi. Umudu kaybetmemek, enseyi karartmamak lazım, evde ölümü bekleyen melankolik "sanatçı" yığınından uzak durmak lazım, bir şey yapmalı….

Şu an Türkiye'de sanat üretmek üzerine bir oyun yapılsa, en merkezi konusu ne olurdu?

Bence iletişimsizlik olurdu. Seyircinin beklentisiyle oyuncunun beklentisi artık birbirini karşılamıyor. Ben çözümün öze dönmek olduğunu düşünüyorum. Tiyatroyu oluşturan iki temel unsur var: oyuncu ve seyirci. Diğer hiçbir şey olmasa da tiyatro yapılabilir. Bu da biraz amatörlüğe çıkıyor aslında. Eğer rant kaygısı olmadan, oto sansür uygulamadan ve sadece anlatmak istediğin şeyi anlatmak için üretirsen tiyatro yapılabilir.

Eklemek istediğin bir şey var mı?

…insanDa Dergisi'ne teşekkür ederim.
Genç birinin, hayata yeni atılmış ve tiyatro içinde emek veren
birinin fikirlerini önemseyip kendisini ifade etmesine alan açmanız benim için çok değerli.

Taner'e çok teşekkür ediyorum biraz toparlayalım….

Ve Tiyatro Tanrıyı Doğurdu

Oyunculuk, aslında insanlık tarihi kadar eski bir sanattır. Taner Sözer'in de dediği gibi bir oyuncu ve bir seyirci olduğu sürece oyun vardır. İlk insanlar, belki henüz dil bile tam gelişmemişken, birbirlerine yaşadıkları bir olayı anlatmaya çalışıyordu. Örneğin; bir gök gürültüsünü anlatırken insan formunun dışında bir canlıyı taklit ediyor, onun çıkardığı sesleri çıkarıyorlardı.Belki de bu hareketlerin sürekli tekrar edilmesi ritüelleri doğurdu; ritüeller de ilk pagan inançlarının temelini oluşturdu. Böyle düşündüğümüzde, ilk meslek gruplarıyla birlikte ortaya çıkan oyunculuk ve hikâye anlatıcılığı, insanlığın en eski ifade biçimlerinden biri olarak bugünlere kadar geldi.
Bu kadar uzun bir süreçte tiyatronun karşısına birçok rakip çıktı. Her dönemde "Acaba tiyatro artık önemini yitirdi mi?" sorusu soruldu. Ancak tiyatro her zaman var oldu ve olmaya da devam edecek.

Peki, bugün ne oluyor?

Tıpkı Roma uygarlığında olduğu gibi, bugün de sanat çoğu zaman "show dünyası" ile kıyaslanıyor. "İki takla atın da eğlenelim" beklentisi giderek büyüyor. Seyircinin bir kısmı artık düşünmekten çok tanıdık
yüzler görmek istiyor. "Koca galakside iki televizyon yıldızı görmüşüz, onları izleyelim" anlayışı sanatın önüne geçiyor.

Fakat bütün bunların dışında hâlâ ışık arayan insanlar var. Seyirci ve oyuncu arasındaki gerçek ilişkiyi arayan, toplumun içinde bazen hayalet gibi görünse de üretmeye devam eden "Taner"ler var. O amatör ruhla üretimin, bu sisteme karşı bir direnç biçimi olduğuna inanan insanlar…

Vazgeçmemek, tiyatronun doğasında vardır. Çünkü tiyatro biraz da inat işidir. Umut taşıyabilen sanat var oldukça, o "hayaletler" çoğalmaya devam edecek.

Evet, kapitalizm sınıflar arasındaki eşitsizliği giderek büyütüyor. İnsanlar uzun çalışma saatlerinin ardından, odalarındaki küçük televizyonlardan gelen gösteri programlarıyla günü tüketiyor ve hayatın geçmesini bekliyor. Ancak inat sürdüğü sürece ölüler de uyanır.

Temel olan şey değişmez; seyirci ve oyuncu.
Bu ikili her buluştuğunda umut aktarımı devam eder.

Tiyatroyu yalnızca belediyelerden gelecek bütçelere bağlayarak bir yere varamayız. "İş yok, ne yapabiliriz ki?" ya da "Ben mi kurtaracağım tiyatroyu?" diyen oyuncularla da bir dönüşüm yaratamayız. Bizim ihtiyacımız olan şey; Taner gibi, gerekirse başka işlerde çalışıp yine de "tiyatro insanı" olmak için mücadele eden amatörlerdir.

Çünkü tiyatro, doğası gereği biraz deliliktir.
Dışarıdan bakıldığında gerçekten garip görünür: Bir insan çıkar ve "Ben Kral Oidipus'um" der; karşısındaki de buna inanmayı kabul eder. Ama insanlık zaten inanma ihtiyacıyla var olur. İnsanlar çoğu zaman kurtarıcılarını sistemin içindeki siyasetçilerde arar. Oysa oradan öğrenilecek çok az şey vardır.

Tiyatro ise bize değişime inanmayı, umudu taşımayı ve yalnız olmadığımızı hissettirmeyi anlatır.

Ve biliyorum ki bugün, bu anlatının peşinden koşan binlerce Taner var.

Umarım bu yazı onlara biraz umut olur ve yol gösterebilir.

Sevgilerimle…

7 SAMURAY VE SEYİRCİLER

Ağustos ortaları, hava oldukça sıcak, mutfakta pencerenin kenarında oturuyorum. Tam karşıda yol boyu uzanan çimenlik gözüme çarpıyor. Sabahları sulanıyor, ıslanmış toprak kokusu duyuyorum. Havada tek tük güvercin seçiyorum. Kahverengi bozkır güvercinleri, bu ismi şu an uydurdum, belki türlerine verilen ad gerçekten de böyledir. Ben çocukken çoklardı, nereye gittiler merak ediyorum. Gökte birkaç parça bulut var, hepsi bir şeye benziyor. Bir tanesini obur bir çocuğa benzetiyorum, gözleri çekik bir çocuk bu. Tam olarak hangi ulustan olduğunu kestiremiyorum, Vietnamlı olmadığı kesin. Hatları yumuşak ve mağrur bir duruşu yok. Vietnamlılar hakkında ilk Rambo filminde bir şeyler görmüştüm. Babam CD'sini getirmişti. Bilgisayara takıp izlemiştim. Vietnamlıları düşman bellemiştim.

Hemen yanında, aşağıdan bakınca çekik gözlü çocuğa olan uzaklığını kestiremediğim daha büyük bir küme var. Fırtınalı gecelerden sonra durulan gökte, seyrine doyulmayacak denli güzellikte, görkemli bir parça bu. Yıllardır hiç fırtına görmedim açıkçası. Zaten bizim buralarda pek olmaz. Görmüşümdür bir yerden. Şimdi bunu kurcalamayacağım. Güneşi engelliyor, çok şeye benzetiyorum, her baktığımda yeni bir şey görüyorum. Gözlerim kamaşıyor, güneş mutfağa az da olsa doluyor.

İçeriden televizyonun sesi geliyor, western filmi olmalı, diyorum. Bir kadın tekrar tekrar bağırıyor. "Jack!" Bir western filmi olma ihtimali artıyor. Çoğu zaman bir Jack vardır onlarda, zaten şimdi de silahlar patlıyor. "Bir Avuç Dolar İçin" çok iyi filmdi, diye içimden geçiriyorum. Belki akşam bir kez daha izlerim. Üstüne western hâlâ tanımıyorum. Müziğini anımsıyorum, sonra ıslıkla ezgiyi çalıyorum. Clint Easwood gibi sigaramı ağzımın kenarına yerleştiriyorum, gözlerimi kısıyorum. Onun kadar yakışıklı değilim, günümüzün aksine oyunculuk sanıyorum ki o günlerde görünüşten bağımsızdı ya da pek önemli değildi, öyle düşünüyorum. Birkaç yıl önce Tarantino'nun Nefret Sekizlisi'ni izledim. Samuel L. Jackson'ın ve Kurt Russel'ın başrolde oynadığı. Fena değildi, diyorum. Amerikalılar sadece, ah şu Amerikalılar. Kültür dediğin şey öyle bir çırpıda oturmuyor. Tek yorumum bu. Bir de bizim memleketteki televizyon dizilerine bakıyorum da yakışıklı erkeklerden ve güzel kadınlardan geçilmiyor. Ünlü olmanın, önemli olmanın yollarından birisi de bu artık. Sinema farklılaşıyor, dünya farklılaşıyor, belki çözülüyor. Bir zamanlar güzel olan çoğu şey artık can sıkıcı hâle geliyor. Yüz sene evvel Amerikan rüyasından fırlamış tipler görüyorum. Akıntıya karşı kürek çekerek geçmişe doğru sürükleniyoruz. Bir yerden bu cümleyi çekip çıkarıyorum.

> **Bir şeyi çok istedikçe o şey benden gittikçe uzaklaşıyor sanki.**
>
> **Mehti Yıldırım**

Kalkıyorum, dışarı çıkmaya hazırlanıyorum. Hava çok daha boğucu, ısı birikimi aslında, biliyorum. Saat öğleden sonra üç civarı. Biraz yürüyüş yapacağım, nereye yürüyeceğime yolda karar vereceğim. Bu sıcakta nereye gittiğimi soruyor babam. Bunu öylesine, iş olsun diye soruyor. Merak ettiğinden ya da bir şey isteyeceğinden değil. "Yol nasıl olsa bir yere çıkar" diyorum. Cevabımı yüzünde küçümseyici bir gülümseyişle karşılıyor. Bu gibi anlarda artık planlı hareket etmediğimi, bir anda gelişen düşüncelerle çoğu zaman sıradan işlere koştuğumu biliyor. Söylediğim gibi bunu yalnızca iş olsun diye soruyor. Ben de zaten iş olsun diye cevaplıyorum.

Sırtımda çantam var, siyah giyindim yine. Beyaz giyinmeliydim. Bu daha akıllıca olurdu. Az eğimli bir yokuşu hızlı adımlarla tırmanıyorum. Yokuşun tepesinde bir büfe var. Eskiden kuruyemişçiydi burası. Sahibi ters yüzlü yaşlı bir teyzeydi. Bazen okuldan eve gelirken dükkâna uğrar, sadece su ister, hiçbir çereze göz bile atmazdım. Oysa ne zaman adımımı atsam, eline kese kâğıdı alırdı. Suyu alıp çıkarken gülümserdim: "Cadaloz karı, kalakaldı yine." Nedense keyfim yerine gelirdi. Şimdi pek keyifli değilim. Asık suratını artık görmüyorum, alıştığım şey yok artık. Büfeye giriyorum, dolaptan suyu alıyorum. Daha parayı uzatmadan içip bitiriyorum. Yarım litre işte, ne olacak. İri yarıyım. İki tanesinin parasını almasını söylüyorum. Gülümsüyor. "Sıcak, epey sıcak," diyor. Kafamı kaldırıp klimaya bakıyorum. Nereye baktığımı ve birazdan söyleyebileceğim şeyi anlıyor. "Fatura yüksek geliyor, açamıyoruz ki." Kafamı sallıyorum, bu bir onay; konuşmasının, söyleyeceklerinin devamını getirmesi için bir fırsat. Beni sürekli gördüğünü söylüyor, yakınlarda mı oturuyorum? Cevap veriyorum. Ne işle uğraştığımı soruyor. Cevap veriyorum. "Çalışmalı insan" diyor.

İstanbul'da NHKM'de oturuyordum. Sıklıkla yaptığım gibi bir şeyler okuyordum. Çantamda bir yığın kitap vardı. İkisini anımsıyorum. Biri Engels'in "Devletin, Ailenin ve Özel Mülkiyetin Kökeni" adlı yapıtıydı. Sürekli okuyordum. Sayfaları tekrar tekrar çeviriyordum. Şu an kitaplığımda yok. Birine vermiş olmalıyım. Kimse dönüş yapmadı ancak. Diğeri defalarca okumaya niyetlendiğim ancak bir türlü bitiremediğim Yüzyıllık Yalnızlık'tı. Yıllar önce sahaftan almıştım, korsan kitaptı. Yanılmıyorsam liseye başladığım yıldı. Bazen hatırlamakta güçlük çekiyorum. Çantamdan onu çıkardım. Sabahtı, hava çok güzeldi. Gün boyu bir işim yoktu. Okulu yine asacaktım sadece. Okumaya başladım. Bu defa bitirmeye kararlıydım.

Rıza abi çay getirdi, ben istememiştim. "Müesseseden" dedi. Bunu çok fazla söylerdi. Mesai arkadaşlığımız vardı. Kıvırcık, ak düşmüş saçlarını anımsıyorum, sivri burnunu, çökük yanaklarını, insanda güven oluşturan sesini. Teşekkür ettim. Kafa selamı verdi. Tam giderken okuduğum kitaba göz attı kısaca: "Çok iyidir." Yüzyıllık Yalnızlığı bitirmem on bir saatimi almıştı. Yalnızca birkaç defa kalkıp tuvalete gitmiştim. Belim ağrımıştı, boynum ağrımıştı, Rıza abi defalarca gelip gitmişti. Son gelmesinde artık utanmıştım. "Abi birkaçını hesaba ekleyelim bari" demiştim. "Yarın 10 dakika erken

gelirsin, ödeşiriz" demişti. 'İnsanlar artık çalışmak için yaşıyorlar, yaşamak için değil de' demişti ancak konunun buraya nasıl geldiğini şimdi kilometrelerce uzaktayken ve üzerinden onca yıl geçmişken ne yazık ki anımsayamıyorum.

Büfeden ayrılıyorum, çantam ağır geliyor, sürekli terliyorum. Biraz sonra tramvaya biniyorum, iki durak sonra iniyorum. Bir kafeye oturuyorum. 10 gün önce yine buradaydım, bir şeyler yazdım, yazdığımın bir kısmını sildim. Bugün yazmamayı planlıyorum, bugün sadece okuyacağım. Çantamda birkaç kitap var. Birini çıkarıyorum. Hepsini defalarca okudum. Defalarca birilerine verdim. Defalarca yeniden satın aldım. İçlerinden birini çıkarıyorum. Aslında istediğimi çıkarıyorum. Sayfalar parmaklarımın arasında kayıyor. Çıkan sesi seviyorum, yaprakların kokusunu da. Bu daha önce okuduğum kitapları yeniden okuyacak olduğumda yapmış olduğum kemikleşmiş bir hareket, kendimi hazırlama yöntemim. Bana kendimi iyi hissettiren küçücük bir tutku, bazen hüzünlü: Keşke daha önce okumamış olsaydım, ilk defa elime alsaydım. Az sonra bir sayfada duruyorum. Gördüğüm ilk cümleyi okuyorum: "'Geliyor musun?' dedi. 'At çalmaya gidiyoruz.'" Kitaba orada yeniden başlıyorum, çok sürmeden yarılıyorum. İki bardak filtre kahve içiyorum bu sırada. Bir paket sigarayı neredeyse bitiriyorum. "Öleceksin be kardeşim, içmiyor, yiyorsun," diye bir uyarı duyuyorum, bunu sürekli duyuyorum. Doğru, diyorum. Biraz utandığımı hissediyorum

*

"Sigara insanın kendisine saygısızlığıdır" diyen Mesut Ağabey'in bu cümleyi söylerken büründüğü tavrı düşünüyorum. Sakalı ve biçimli siyah bıyıkları altında pırıl pırıl parlayan dişlerini, çizgisiz alnını, seyrekleşmeye çoktan başlayan saçını, güçlü el sıkışını da. "Sık bakalım kardeş, işte şimdi oldu sayılır. İnsan sıktığı eli kavramalı." Birinin bana tokalaşmayı öğretebileceğini o güne kadar aklımın ucundan bile geçirmemişken o an afallayışım beni hep gülümsetiyor. Çok önceleri, yanılmıyorsam 2017 Mayıs'ında onu gördüğüm bir günü anımsıyorum şimdi. Osmancık Sokak, Ada Tütün'ün hemen aşağısı, mavi örtülü masalar, elimde iskambil kâğıtları oyun oynuyorum. Kısacık bir an için göz göze geliyoruz. Biraz imalı bakıyor, öyle anımsıyorum. Ufak tefek bir adam, sakalı ne kadar da gür öyle. Kahverengi, keten pantolonu var, gri renk bir gömlekle tamamlanmış, oldukça şık duruyor. Birbirimizi pek tanımıyoruz, sadece birkaç defa karşılaştık: "Selam." Keskin bir söyleyiş, canlı bir gülümseme, neredeyse babacan diyeceğim bir tavır ama adı bile aklımda değil henüz, o yüzden o an değil.

Arkadaşım kâğıdı masaya yatırıyor, pis yedili oynuyoruz, "Sinekten devam, iki kart çekin." Gözlerim hâlâ üstünde. 'Birini bekliyor olmalı' diyorum. Sırtında çantası var, saatine bakıyor. Biraz rahatsızlık duyuyorum çünkü gözleri ara ara bana yöneliyor. Belli ki iskambil oyunlarını sevmiyor ya da bu tarz oyunların insana bir getirisinin olmadığını düşünüyor, sosyalliğin bu şekilde kazanılmasının pek hoş olmadığını da düşünüyor olabilir; söylediğim gibi o an asla bilmiyorum.

Birlikte mekân paylaştığımız onca ay içerisinde defalarca duydum kendisinden. Elini bir psikolog gibi önde birleştirip, arkasına yaslanıp konuşurdu. Bir spiker gibi konuşurdu. Bazen kelimeleri söyleyişine o kadar odaklanırdım ki konuyu kaçırırdım. Kendisine hiç söylemedim ama konuşmalarımızın bir kısmında aklım sözlerinin ne anlam ifade ettiğinde değildi, diksiyonundaydı. Onu son görmelerimden birinde Kartal'daydık, sohbet ediyorduk. Yan tarafımızda birkaç insan iskambil oyunu oynuyordu. Belli ki iddialıydı, kavga başlamıştı. Diksiyonuna değil de sözlerine o kadar anlam yüklemiştim ki bu defa, hatırladığım her an hâlâ kendimi biraz utanmış buluyorum: "İnsan yaşamın öznesi olmalı, tembelleşmemek için yeterince sebebimiz var." Köşeden bir kadın beliriyordu. Onu daha önce hiç görmemiştim. Çiçekli, şifon bir elbise giymişti. Hani şu yaz dizilerinin birinci bölümünde, başrol kadın oyuncuların ilk göründükleri anda rüzgârdan dalgalanan askılı, güzel elbiselerden. Ne zaman bir kadının buna benzer bir elbise giydiğini görsem hep yakıştırıyorum. Gülümseyerek geliyordu. Mesut Ağabey'in yüzü aydınlanıyordu ya da ben öyle sanıyordum. Son kez benden yana bakıyordu. Sonra yokuştan aşağı Osman Ağa'ya doğru gözden kayboluyorlardı. Rahat bir nefes alıyordum. Beni o bakışlardan kurtaran kadının ismini birkaç hafta sonra Doğacan'dan öğreniyordum. Başımla gösteriyordum. "Ha, o Zeynep" diyordu. "Neden sordun?" Öylesine, diyordum. Merakımdan.

*

Romanı yeniden bitiriyorum. Saat epey geçti, altı saatten uzun bir süredir oturuyorum, belim ağrımaya başladı artık, biraz yorgunum da. Kalkmalıyım belki ama nereye gideceğim ki. Gidecek bir yerimin olmadığını söylemiyorum. Sadece bulunmak istediğim yerden uzağım, bir süredir sadece okuyorum, yazıyorum. Bir hedefim var, uzak mıyım yakın mı? Bir şeyi çok istedikçe o şey benden gittikçe uzaklaşıyor sanki. Murphy Kanunları'nın pençesinde çırpınıyorum. Bazen uçsuz bucaksız gökte beliren yıldızların soluk ışıklarını seçmeye çalışırken art arda sıralanan düşünceler aklıma hücum ediyor, tüm vücudum karıncalanıyor. Düşünmek güzel elbette ancak ne zaman bu eylemi durdurabileceğimize karar verebilsek keşke.

Bir zamanlar her şeyin kolay olduğunu düşünürdüm. Okumak, yazmak, yaşamak, bir şeyleri yoluna koymak kolaydı. Arzuladığım gibi yaşıyordum, rahattım. Hiç olmadığı kadar özgür hissediyordum, sorumluluk duymuyordum, pek bir hedefim yoktu. Bazen bilgisayarın başına geçer, bir film açar, bitirir ve hemen ardından bir başkasını aramaya başlardım. Kimi zaman babama "Hangi filmi izlemeliyim sence" derdim. Pek bir film kültürü olduğu söylenemezdi, yine de bende büyük yankılar uyandıran ilk filmlerin hepsini o söylemişti. "Bak" demişti bir keresinde, düşünürken gözlerini her zamanki gibi tavana dikerek, "7 Samuray diye bir film izlemiştim. Bir dene istersen." Bu sayıyla ilgili filmlerin hep güzel olacağını düşünüyordum, daha birkaç ay önce David Fincher'ın filmini izlemiştim çünkü. Mükemmel, demiştim, gerçekten mükemmel. Belki o da öyledir. Sonra araştırmaya koyulmuştum. Film oldukça eskiydi, 1954 yapımıydı, siyah-beyaz.

"Emin misin?"

"Hatırlamıyorum o kadar, güzel gelmişti."

"Çok eski, üstelik Japon yapımı."

"Denemekten bir zarar gelmez."

Film eskiydi ancak beni asıl düşündüren şey oldukça uzun olmasıydı. O güne kadar o uzunlukta bir film izlememiştim. Üç buçuk saatlik, siyah-beyaz bir Japon filmi… Denemekten zarar gelmezdi, babam önermişti, çok az öneri verirdi ve geri çevirmek olmazdı. Az sonra filme başladım ve yalnızca bir defa, onda da mesanemin baskısıyla yerimden kalktım.

7 Samuray mükemmel bir filmdi, alışık olduğum tüm filmlerden farklıydı. Uzun sekanslar vardı, daha önce görmediğim bir girişe sahipti. Filme adını veren samurayların tanıtıldığı giriş 1 saatten uzun sürmüştü. Sabırlı olmak gerekirdi ve ben bu sabra kesinlikle sahiptim. Filmin sonuna yakın bir yerde babam odaya geldi, yanında Gamze de vardı. Filmi beğenip beğenmediğimi sordu. Bunu anlamak için daha erken olduğunu söyledim. Fareyi alıp ekranda biraz gezdirdi ve neredeyse sonuna gelmiş olduğumu gördü. "Epey de uzunmuş" dedi. Seslenmedim. Odaklan-

mıştım, filmin nereye varacağını merak ediyordum. Filmleri henüz eleştirel bir gözle izlemiyordum, ne anlattığından çok nasıl anlattığı önemliydi; heyecanlanıyor muydum, tüylerim diken diken oluyor muydu, görsel bir şölen var mıydı? O gün bunların bir kısmını bulamadım elbette. Küçüktüm, teorik bilgim yetersizdi, süslü püslü Amerikan filmlerine alışmıştım. Beklentim hep oydu.

Filmi bitirip yerimden kalktım. Çok bir şey düşünemedim. Sadece, bir süre boyunca "Biz kaybettik, yine onlar kazandı" deyip durdum. Oturma odasına ağır adımlarla girdim. Herkes oradaydı. Annem bağdaş kurmuş portakal soyuyordu, Gamze ağzının kenarından tükürükler saçarak televizyona bakıyordu. Babam koltuktaydı. Yanına oturdum. Filmi nerede izlediğini sordum. Bayağı bir düşündü, sonra cevap verdi. Gözlerimin içi gülüyordu, görmüyordum ama kesinlikle hissedebiliyordum. Başka varsa bunun gibi, söylemesini istedim. "Düşüneyim" dedi ve Truva'yı önerdi. Yıkıldım elbette. Birincisi onu izlemiştim, ikincisi 7 Samuray'ı anımsamadığına ikna oldum. Uzanıp meyve sepetinden soyulmuş bir portakal daha aldım, gözlerim yaşardı. Ekşiydi ama yine de o an harika gelmişti bana.

Bir tane daha aldım ve yarısını babama uzattım. "Biz kaybettik, yine onlar kazandı" dedim. "Ne dedin" dedi. Tekrar ettim. Biraz düşündü, tavana baktı, ağzına bir dilim portakal attı. "Ha, sahi öyle bitiyordu, bir an anımsayamadım." Sonra kayıtsızlıkla ekledi: "Her zaman kazanamazsın!"

Söylediğim gibi bir zamanlar çoğu şey kolaydı, keyifliydi. Bir şeyler izleyip üzerine konuşabiliyorduk, tartışabiliyorduk. Birbirimize bir şeyleri anımsatıyor, az da olsa öneriler veriyorduk. Ebeveynlerim hevesliydi, yorgun değillerdi. Yaşamdan bir beklentileri vardı, dolayısıyla yüreklendiriciydi. Kimi geceler, saat gece yarısını geçtikten hemen sonra eve yoğun bir sessizlik çökerdi. Gamze uyumuş olurdu, nefes alışverişini duyardım. Dışarıdan ara sıra geçen arabaların sesleri işitilirdi, farlarının ışıkları az da olsa tavana vururdu ve ben bir türlü uyuyamazdım. Öyle gecelerde tek olmadığımı bilirdim, yatak odasından fısıldayışlar yükselirdi, bazen öyle bir hâl alırdı ki annemle babamın seviştiklerini düşünürdüm. Ayaklarımın ucuna basa basa odadan çıkar, tek ses çıkarmadan, nefesimi tutmuş hâlde odalarının kapısına dayanırdım. Tahminimde hep yanılmış olduğumu görürdüm. Ne zaman o kapı arkasında bir casus gibi bitsem sadece sohbet ettiklerini anlardım. Galiba son derece profesyonellerdi. Bu ne kadar sürdü bilmiyorum. Yine de kendimi o kapının önünden her ayrılışımda iyi hissederdim. Babam senenin küçük bir diliminde evde olurdu. İstanbul'a gideceği günün hiç gelmemesini dileyerek geçirdiğim günler az değildi, Gamze de öyleydi. Bir gün önce karşılıklı oturur ve sulu gözlerle birbirimizi süzerdik. Şimdi düşündüğümde gülünç gelen, kendimize hatırlattığımızda ağız dolusu gülmememize sebep olan bu durum birçok şeyi de beraberinde götürürdü. Annemle babamın birbiriyle yakınlaşmalarını, birbirleriyle sarmaş dolaş olmalarını o kadar arzulardım ki bunun için çoğu zaman erkenden yatak odasına gider, kapıyı kitler ve beklerdim. Zamanlarının çok az olduğunu, aylarca ayrı düştüklerini bilirdim. Cinsellik o günlerde pek bir şey ifade etmiyordu elbette benim için. Sadece çocukken anne babamı mutlu görmek isterdim ve bir çocuk sadece bir çocuk değildir kimi zaman. Beklentim buydu, o zamanlar belli oranda karşılanırdı. Evde kahkahalar eksik olmazdı, babam hikâyeler anlatırdı, annem eklemeler yapardı. Yüzümüzde aptal ama kocaman bir gülümsemeyle yüzlerine bakar, aslında pek de iyi olmayan anlatılara sırf onlar güldükleri için katılırdık. Sık sık elektrikler kesilirdi bir de. Neden bilmiyorum ama elektrikler ne zaman kesilse meydana mutlaka bir kitap çıkardı. Işıldak ya da mum eşliğinde "Bir Küvet Hikâyesi"ni Gamze'yle karşılıklı okurduk. O Fahire olurdu, ben Süleyman. Tiyatrodalarmış gibi bizi izlerlerdi. "İnsanın yüreği ve kafası var... İnsanın elleri... İnsan? Ne zamanki, neredeki, hangi sınıftan? Onların insanları, bizim insanlarımız ve her şeye rağmen yeni bir dünya için yapılan kavga…" Alkışı eksik etmezlerdi. Sonra kitap kalkardı, türkü başlardı. Annem detone olarak ama bunu ciddiye almadan Güleycan'ı söylerdi. Babam hiç katılmazdı. Onun bu gibi anlarda yaptığı tek şey bir hikâyeydi. "Bir gün Zeytinburnu'ndayız, yanımda Şahverdi…" Bitip tükenmezdi. Şimdi her şey değişti. Şimdi birbirine uzaktan bakan iki çift göz görüyorum. Bunu yaşlılığa, zamanlarının geçmesine yoruyorlar. Soruyordum sık sık, bazen utandıracak sözler ettiğim de oluyordu. "Saçmalama, o ne öyle?" cevabını alıyordum.

Yaşam, onun öznesi olanların farkına varamadıklarının ellerinden kayıp gidiyor oluşuna seyirci kalmalarıdır.

*

Hâlâ kafedeyim, hareketsiz oturuyorum, gözlerim donuklaştı, küçük bir planlama yaptım, akşam Mesut Ağabey'i arayacağım. Belki birkaç dakika sohbet ederiz, kendisine hâlâ insanlara nasıl tokalaşılacağını öğretip öğretmediğini soracağım. Şekeri umarım doğal seyrindedir, bazen oldukça öfkeli, çekilmez olabiliyordu çünkü. Bir de şimdi eve gitsem, bilgisayarın başına geçip filmi yeniden açsam bitirebilir miyim, kuşkuluyum. Dediğim gibi çoğu şey kolay değil artık. Japon sinemasını az çok biliyorum, Akira Kurusowa'yı tanıyorum, Toshiro Mifune'nin hemen her filmini şu son birkaç yılda tükettim. Aktörün, ben doğduktan 50 gün sonra ölmüş olduğu gibi garip bir bilgi de var aklımda. Babam olsa şimdi şöyle derdi: "Bazen kafanın içinde koca bir çöplük olduğunu düşünüyorum." Ben de manidar bir şekilde gülerim herhalde. Dünyanın bir kısmı koca bir çöplük artık zaten.

Deminden beri karşımda iki kadın oturuyor. Orada olduklarının farkında değilim aslında, kendilerine baktığımı düşünüyorlar. Biri, "Neden bakıyorsunuz acaba?" dedi demin. Afalladım. Bunu söyleyene kadar bakmıyordum aslında, en azından görmüyordum. Dizlerim titreyerek yerimden kalkıyorum, çok fazla oturduğum zamanlarda hep böyle oluyor. Kafeden ayrılıyorum, güneş yok artık; batalı epey de bir zaman geçmiş gibi görünüyor, etrafı aydınlatan sokak lambalarının altından geçerken gölgemin uzayıp kısalmasına bakıyorum. Kafeden ayrılırken karşımdakiler yüzüme gülerek baktılar. Kendimi ilgi çekici hissettim. Düşünmekten yorulmuş olmasam gider sohbet ederdim ancak pek niyetli değildim. Bakışlarını üzerimde hissederek uzaklaştım o yüzden. Nereye gittiğimi bilmiyorum ve yolun nereye çıkacağını da. Birkaç yıl önce şehre geri döndüğümde işlerin bu kadar sarpa sarabileceği aklımın ucundan bile geçmiyordu. Ya gereğinden fazla meşguldüm ya da bazı şeyler umurumda bile değildi. Görmediklerim, atladıklarım birer birer gün yüzüne çıkıyor. Arkada onca şeyi bırakacağımı bilsem, onca şeyin her birini zaman zaman arzulayabileceğimi düşünsem geri dönmezdim. Oysa verdiğimiz her kararın, yaptığımız her hareketin bizim ellerimizde olmadığını çoktan deneyimledim. Şimdi nereye gideceğimi biliyorum işte, eve gideceğim. Annem mutfakta çay içiyor olacak. Babam oturma odasında, elinde televizyon kumandasıyla sızmış olacak. Kapıyı çalacağım. Annem yavaş hareketlerle oturduğu sandalyeden kalkacak. Yolu yarılamışken bir kez daha çalacağım. Bu defa adımlarını hızlandıracak. "Geldim geldim" diyecek. Kapı açılacak, gülümseyecek, ben de gülümseyeceğim. Sonra, "7 Samuray diye bir film var izleyelim mi?" diyeceğim. Boş gözlerle bakacak ama mutlaka, "Olur, babanı da çağıralım" diyecek. Filmin süresini duyunca biraz üzülecek o kadar.

Bahar Olgun

HANDAN YOLCU

Handan

Handan, her sabah annesinin gergin seslenişleriyle uyanırdı. Önce duymazdan gelir ve bir müddet ayak seslerini dinlerdi. Kocaman ayakları vardı annesinin, sinirli adımları, yere güm güm diye vuran güçlü bir öfkesi vardı. Her sabah bu ayak seslerinin mutfak ve odası arasında gelip gidişiyle uyanırdı Handan. Kardeşi de onun gibi uyuma taklidi yapıp annesinin yeri titreten ayak seslerini dinler miydi acaba?

Annesinin gergin seslenişini duyan Handan, sıçrayarak uyandı. O sabah da -ve her sabah olduğu gibi- annesinin şöyle yanına gelip sakince dokunduğunu, onu sevgiyle uyandırdığını hayal etti. Annesinin bilmem kaçıncı seslenişinde istemeye istemeye kalkıp tuvalete gitti. Oysa Handan, okulu hep çok sevmişti ama bu okulu değil. Bu okulda garip bir şeyler vardı ne olduğunu bir türlü anlayamadığı. Bir kere Zeliha öğretmen, aslında çok iyi biriydi, melek gibi bir sesi vardı. Özellikle çalışkan, sözünü dinleyen öğrencilerle hep tatlı tatlı konuşur, erkeklere bağırırdı biraz. O da yaramazlık yaptıklarından. Yalnız bugünlerde, onun da tavırlarında bir değişiklik vardı. Bir kere Handan'ın erkek öğrencilerin yanına oturmasından hiç hoşlanmıyor, sonra kızları toplayıp ergenlikle ilgili bir şeyler anlatıyorlar ve sorulan sorulardan da hiç hoşlanmıyordu. Oysa merak ettiği o kadar çok şey vardı ki...Bu ergenliğin ne olduğunu da tam olarak anlayamamıştı ama; sevgili Zeliha Öğretmen'inin tavırlarındaki bu değişikliğe hiç anlam veremiyordu. Birkaç kez ona sınıftaki bazı kızları şikâyet etti Zeliha öğretmen. Ayıp davranışlar oluyormuş, özellikle erkeklerle arkadaş olan kızların davranışlarından hoşlanmıyormuş. Anlayamıyordu Handan. Neydi Zeliha öğretmeni bu kadar kızdıran? İşte annesinin ayak sesleriyle uyandığı bu sabahların birinde okula gitmeyi hiç istemeyerek üstünü giydi Handan. Servis yolculuğunu seviyordu yalnız. Servis, annesiyle hiç gitmedikleri bir mahalleden geçiyordu ve bu mahallede Handan'ın anlamadığı bir sevimlilik vardı. Eski ahşap evleri, duvarlardaki yırtık afişleri ve birbirilerine neşeyle seslenen uzun saçlı, yaşlı amcaları görmek Handan'ın çok hoşuna gidiyordu. Hele bu afişlerden biri vardı ki Handan'ın hayattaki en gizli merakıydı. Kimseye soramadığı Ezgi diye bir kızın günlüğü hakkındaydı bu afiş. Kimdi bu Ezgi? Günlüğünü niye bu yaşlı amcalar almıştı? Ne yapıyorlardı, isteyenlere okuyorlar mıydı? Handan'ın da günlüğü vardı, en büyük sırları bu günlükte saklıydı. Annesi ve kardeşi hakkındaki gizli düşünceleri, okulda sevdiği ve sevmediği çocukların isimleri, hayalleri, ailesinin izin vermeyeceği şeyler hep bu günlükte yazıyordu. Ezgi neler yazmıştı acaba? Herhalde yetişkin biri olacaktı ki sokaklarda günlüğü duyuruluyordu. Yetişkin birinin günlüğünü okumak çok ayıptı, çocukların günlüğünü anneleri okuyabilirdi. Bu yüzden yazdıklarına dikkat etmeliydi. Mesela Zeliha öğretmen, geçen gün arkadaşı Elif'in Ömer'e yazdığı mektubu sormuştu ona. Kızların erkeklere mektup yazması çok ayıp bir şeymiş, bunu ancak nişanlılar falan yapabilirmiş. Zeliha öğretmen, mektup hakkında uzun uzun Handan'a sorular sorduktan sonra Zeynep'in annesini aramış. Çok kızmış Zeynep'e annesi, şimdi araları biraz bozuk ama Zeynep'in de aklı başına gelecek. Bir daha bu kadar ayıp bir şey yapmaz herhalde. Handan, kendini Zeynep'in yerine koyuyor da annesi kim bilir neler yapar bir erkeğe mektup yazdığını duysa? Babasına söylemez ama yine de düşünmesi bile Handan'ın sırtından bir ürperti geçmesine sebep oluyor.

Servis okulun kapısına yaklaştı. Bir başka okul var hemen yanlarında, bu okulda büyükler de var. Zeliha öğretmen, bu okulu hiç beğenmiyor, herhalde çok ayıp şeyler yapıyorlar. Handan, bütün bu ayıp şeyleri, mektup yazmak için nişanlı olunması gerektiğini ve Ezgi denen, o sevdiği mahallede oturan kızın gizemini bir türlü çözemiyordu. Ezgi nasıl biriydi acaba? Ayıp şeyler yapıyor muydu, ne kadar ayıp şeyler yapıyordu? Erkeklerle arkadaş olup sınıfta yanlarına oturur muydu, yemekhanede onlarla birlikte yemek yer miydi? Belki de Ezgi, yandaki ayıp okulda okuyordu. Ohoo, o zaman bunların hepsini yapıyordur, hatta -terbiyesiz bir laf ama- sevgilisi bile vardır Ezgi'nin.

Handan, her sabah aynı yolu servisle giderken en çok Ezgi'yi ve günlüğü hakkındaki güzel afişi düşünüyordu. Yıllar sonra bu sevimli mahalleyi tanıyacak, Ezgi'nin kim olduğunu öğrenecekti ama henüz o günlere çok vardı. Önce Zeliha öğretmenden yavaş yavaş nefret etmeyi öğrenmeliydi, sonra Atatürk'ü sevmeyenlerin kötü insanlar olduklarına kanaat edecek ve okuluyla ilgili her şeyden nefret edecekti. Yalnız Handan'ın bu okulda öğrendiği ve nedense Ezgi'yle onun sevimli mahallesine yakıştırdığı bir şey vardı: tiyatro. Önceleri uzun saçlı, güzel bir kadın tiyatro öğretmeni vardı. Ondan hem çekiniyordu

hem de saygı duyuyordu.Başka türlü bir hayatı vardı tiyatrocuların, bu belliydi. Annesine ya da Zeliha Öğretmen'e benzemiyordu bu kadın. Bir kere onlardan güzeldi, gençti...Sonra kızlarla erkeklerin arkadaş olmasına karışmıyor, hatta galiba bunu onaylıyordu.

Tiyatro öğretmeni bir gün derse bir arkadaşını getirdi. Önce, onu yeni öğretmen sandı Handan ama hayır, bu arkadaş bir erkekti ve tiyatrocuydu, evli de değillerdi. Handan bu işte bir ayıplık olduğunu anlayabiliyordu ama tiyatro öğretmeni ve arkadaşı ona çok havalı gelmişlerdi bu yüzden kızamadı. Ayrıca tiyatro derslerinden her zaman çok keyif alıyordu yine de öğretmeninde onu sinirlendiren bir şeyler vardı. Öğretmenini kıskanıyor muydu? Ailesinden ayrı yaşayabiliyordu tiyatro öğretmeni, bu nasıl oluyordu? Annesi ve babası, Handan ne kadar büyürse büyüsün, onun ayrı bir evde yaşamasına izin vermezlerdi. Ailesinden ayrı bir evi olması Handan'ın gizli hayallerinin başında geliyordu. O akşam, servise doğru yürürken müdür yardımcısı gülümseyerek Handan'ı durdurdu. Bugün tiyatro dersine, yabancı birinin gelip gelmediğini sordu. Handan, tiyatro öğretmeninin arkadaşını anlattı ama sadece arkadaşı olduğunun altını çizmeyi de unutmadı. Güzel, uzun saçlı tiyatro öğretmenini de bundan sonra hiç görmedi. Onun yerine tiyatro derslerine iki erkek kardeş gelmeye başlamıştı. Handan, öğretmenlerden birini özellikle daha çok sevmişti ama o da her zaman gelmiyordu. Sanki eski tiyatro öğretmeni gibi bir hayatı vardı, hatta erkek olduğuna göre -ayıp bir laf olacak ama- belki içki bile içiyordu. O kadar da değildi herhalde ama yine de farklıydı işte. Handan'ın sevdiği anlamda farklı. Farklı olan her şey, ona sevimli mahalleyi ve duvardaki yırtık afişleri hatırlatıyordu. Yalnız erkek kardeşlerden biri okuluna pek uygundu. Artık tiyatro derslerinde de kızlarla erkekler yan yana oturmasa iyiydi, yani bu yasak değildi sonuçta ama; ayıptı. Henüz Handan inadına her gün, her derste erkeklerle yan yana oturmayı öğrenmemişti, bu okuldan nefret etmiyordu ve henüz Ezgi'nin kim olduğunu anlayamamıştı. Handan, bunların hepsini bir bir, gizli gizli öğrenecekti.

Zeynep Öğretmen

Ne işim var burada? Her Allah'ın çarşambası bu cümle yankılanıyordu beyninde. "Allah'ın çarşambası" ne komik laf, burada her şey Allah'ın. İşsizlikten gına gelmişti. Hiç dinlemedi babasını: "Kızım, tiyatro okuyup da ne yapacaksın? Aç kalırsın." demişti. Nasıl heyecanlarla girmişti tiyatro sınavına, heyecanla okumuştu. Dile kolay Mimar Sinan'da tiyatro okumuştu, büyük gururdu. Peki, sonra ne oldu? Mezuniyet, işsizlik, merdiven altı tiyatrolarda debelen, parasızlık, işsizlik… Sonunda iş, tuhaf okullarda tiyatro öğretmeni olmaya kadar vardı. Bu okula nasıl girdiğine de şaşıyordu zaten. Onun gibi bir kadını bu takkeliler nasıl işe almıştı? Şaşkınlığına rağmen burnu havada gidiyordu Zeynep, her Allah'ın çarşambası bu okula. Diğer öğretmenlerden iyi olduğunu biliyordu. Onların o sıkıcı, tatsız hayatlarından farklıydı yaşamı: farklı ve parasız. Bu insanların yanında olmayı sevmiyordu. Korkuyor muydu onlardan? Herkes bu insanların, onların hayatlarını değiştireceğini hiç değilse ima ediyordu. İstedikleri gibi giyinemeyecek, içemeyeceklerdi yakın gelecekti. Hatta evli olmayan kadınla erkeklerin aynı odada yalnız kalmalarına bile tahammülleri yoktu. Midesini bulandırıyordu bu insanlar ama hayat işte.

Bu işe giremeseydi annesinin evine geri dönecekti. Otuz beşine gelmiş, hala düzenli bir hayat kuramamıştı. "Ne zaman evleneceksin Zeynep sen? Tiyatro tiyatro dedin, yedin kendini. Yeter, olmuyor işte bırak şu İstanbul'u. Dön yanımıza gel, baban seni burada belediyeye de sokar hem. Onlar da kültür sanat işleri yapıyorlar kızım, ne olacak. Belediyede birileriyle de tanışırsın, belli mi olur." Bu ve benzeri cümleleri kaç kez dinlemişti annesinden. Sakarya'ya dönmek, belediyede çalışmak, bir de oradan hayırlı kısmet bulmak! Ölmeyi yeğlerdi. Bu iş çok mu iyiydi, peki? Parası da bir şeye yaramıyordu ya… "Hiç yoktan iyidir." demişti Özgür. Özgür… Allah belasını versin Özgür'ün de. Biraz da onun yüzünden değil miydi her şey? Birlikte küçük bir tiyatro kuracak, dostlarıyla kendi yazdıkları oyunları oynayacaklardı. Onun yerine pılını pırtını topladı lanet olası, "Koltukları kendi evimden getirmiştim ama kalsın istersen." diye şaşaalı bir çıkış cümlesiyle sahneyi terk etmişti. Aptallık kendindeydi, biliyordu. Annesi kaç kere demişti; "Kızım bilesin, o oyuncu çocuğa ben kız mız vermem!" Sanki kendisi muhasebeciymiş de oyuncu çocuğa kız vermiyormuş anası(!) "Merak etme anne, bunun da beni istediği falan yok zaten."

"Ne işim var burada?" diye kendi kendine söylenerek ve kafasındaki bin bir düşünceyle çirkin kırmızı binaya girdi. Küçücük kız çocuklarının etekleri bileklerine geliyor, erkekler birinci katta masa tenisi oynuyor, kızlar uzaktan bakıyordu. Bir anda aklına takıldı, üstüne ne giymişti? Kolsuz bir bluz. Haydi bakalım...Müdür yardımcısı garip garip bakacak, onaylamadığını bir biçimde ifade edecekti, pis herif. Bu adamın bakışlarından nefret ediyordu. Omuzlarının üzerinde gezdirdiği gözlerinin sanki tütün kolonyası gibi bir kokusu vardı. Öyle bir his yaratıyordu içinde.

Sınıfa girdi. Tiyatro dersini çok seven bir kız öğrenci vardı okulda. Sevse ne olacak? Onun da anası babası buradakiler gibidir, okutmazlar kızı. Gerçi Zeynep, tiyatro okudu da ne oldu, başı göğe mi erdi? Yine de içinden küçük bir umut kıpırtısı geçti. Belki onun sayesinde bu kızın hayata bakışı değişecek, tiyatroyla başka bir hayatın mümkün olduğunu görecek, bunlardan kurtulacaktı. Bu Allah'ın çarşambasını da Handan'dan başka kimsenin pek ilgisini çekmeyi başaramadan tamamlamıştı. Öfleye pöfleye çıkıyordu ki müdür yardımcısına bahçede yakalanmıştı işte.

- Zeynep Hanım, Zeynep Hanım merhaba.
- Merhaba, Ahmet Bey.
- Sizinle biraz konuşabilir miyiz?
- Buyurun.

Müdür yardımcısı yılışık yılışık bir kenara çekmişti Zeynep Öğretmeni. Tabii, okulda öğretmen de olsa bir kadınla yan yana görünmek istemezdi tütün kolonyası.

- Zeynep Hanım, sizinle bunları daha önce de konuştuk. Biz sizinle çalışmaya devam etmek istiyoruz ama sizinse bizim kadar istediğinizden emin değilim.
- Nasıl yani Ahmet Bey?
- Zeynep Hanım, okulumuzun kurallarını biliyorsunuz. İşe başlamadan önce sizinle konuşmuştuk. Kolsuz giymeyin de demiyoruz size ama üstüne bir ceket, bir hırka giyin. Bu şekilde ayıp oluyor.
- Ayıp mı oluyor?
- Tabii, erkek hocalarımız da var sonuçta.
- Anlıyorum Ahmet Bey. Dikkat ederim. İyi günler.
- Yanlış anlamayın Zeynep Hanım, kurallarımız…
- Anlıyorum, anlıyorum Ahmet Bey. İyi akşamlar.

Adamın cevabını bile dinlemeden yürüyüp gitmişti. Bunlar yüzünden Sakarya'ya dönecekti sonunda sahiden. Bu okula tahammül etmenin bir çaresini bulmalıydı. Daha iyisi başka bir iş bulmak olacaktı ya nasıl? Zeynep iç sıkıntısıyla yürümeye başladı. En iyisi Beşçeşmeler'de bir bira içip, biraz kafa dağıtmaktı. Bu okulun tek sevdiği yanı, şu sevimli kü-

çük meyhanelerin olduğu mahalleye yakınlığıydı. Küçük, kâgir evi çevirdikleri bir bar vardı, seviyordu orayı. Soğuk birasını yudumlarken içindeki bu sıkıntının en büyük sebebinin oradan oraya koşturmaması olduğunu düşündü. Tabii, sürekli meşgul olmak iyi geliyordu ona. Şimdi, şu lanet olasıca çarşambalardan başka bir şey yoktu elinde. Ne olursa olsun, tiyatro yapmanın bir yolunu bulacaktı. Bu Allah'ın belası okuldan da kurtulacaktı. "Allah'ın belası" ne komik laf, bu okulda bütün belalar Allah'ındı.

Zeliha Öğretmen

"Bismillah" diyerek çıktı yataktan, önce sağ ayağını yere basmayı da ihmal etmedi Zeliha öğretmen. Hamdullah Bey'i uyandırdı, abdestini aldı, namazını kıldı. Gidip sessizce kahvaltı hazırlayacak, sonra oğlu Abdullah Talha'yı uyandıracaktı. Sabah namazlarına bir türlü kalkamıyordu bu çocuk, ne olacaktı hali? En iyisi babası konuşsun bir ara. Zeliha Öğretmen her sabah olduğu gibi yorgun ama okula gitmek için istekli hazırlandı. Öğrencilerini severdi, yalnız bu aralar çok yoruluyordu okulda. Bunları şimdilik düşünmeyecek, keyifle kahvaltı hazırlayacaktı. Ailece yapılan kahvaltılar Abdullah Talha için önemliydi.

- Oğlum, hadi kalk. Kahvaltı hazır, hızlıca giyin yavrum.

Kocası da hazırlanmış, Abdullah'ı bekliyordu.

- Bu çocuk sabah namazlarına kalkamıyor hala.
- Alışamadı. Sen bir konuşsan mı?

Bir şey söylemeden masaya oturdu Zeliha öğretmenin kocası.

- Oğlum, Abdullah neredesin? Hadi, kahvaltı yapacağız. Hem bu ne hal Abdullah? Allah'ın sevgili çocukları bu saatte mi kalkar?
- Geldim baba.

Zeliha, oğlunu görünce kocaman gülümsemekten kendini alamadı.

- Hadi oğlum, geç otur. Yumurtan soğumasın. Hangi dersler var bugün? Çantan hazır mı? Çıkışta doğruca eve, tamam mı? Masa tenisi falan dinlemem.
- Tamam anne. Her şeyim hazır, bugün ilk ders matematik.

Ailece çıktılar. Her biri başka bir okula dağıldı Hakkı Ailesi'nin. Baba, herkesi tek tek bırakıp okuluna gitti. Anne, oğlunu bir kez daha tembihledi akşam doğruca eve gitmesi için. Abdullah, matematikten nefret ettiğini ama bunu kimseye söyleyemeyeceğini düşündü. Zeliha Öğretmen, kırmızı binaya doğru yürürken sabahki yorucu düşünceler yeniden aklını kurcalamaya başlamıştı. 4/A sınıfı büyüyordu, kız öğrenciler daha hızlı büyüyordu. Ne yapacaktı bu çocukları? Nasıl hayırlı, namuslu kız çocukları yetiştirecekti? Bayan öğretmenlere çok iş düşüyordu, kızları kollaması, dini vecibeleri öğretmesi gerekiyordu. Arka kapıdan okula girdi, hızlıca bayan öğretmenler odasına çıktı. Aynasının karşısına geçip başörtüsünü çözmeye başladı. Nefret ediyordu şu saçma kurallardan ama hepsi değişecekti Allah'ın izniyle. Saçlarını fırçaladı, kabarıyordu böyle başörtüsünün altında kalan saçlar. Boyatması da gerekiyordu bugünlerde ya, vakti olmamıştı. Çok işleri oluyordu okul dışında; kocasıyla, oğluyla ilgilenmeliydi her şeyden önce. Aileden mühim çok az şey vardı hayatta ama başka işler de vardı. İlgilenmesi gereken kız çocukları yalnızca okuldakiler değildi ki... Bu Allah'ın belası ülkede ahlak diye bir şey yoktu. Tövbe tövbe, sabah sabah neler düşünüyordu. Hızlı hızlı sınıfına yürürken O'nunla karşılaştı Zeliha öğretmen. Kocaman gülümsemekten kendini alamadı.

- Günaydın.
- Günaydın Zeliha Hanım.

Zeliha öğretmen, müdür yardımcısı Ahmet'i her gördüğünde temiz bir limon kolonyası kokusu alıyordu sanki. Öğle arasını heyecanla beklediğini fark etti Zeliha öğretmen. Yalnız önce sınıfa girip önemli bir konuşma yapmalıydı. Kendini toparladı, saçını şöyle bir arkaya attı. Ne çok kabarıyordu saçları, boyası da gelmişti. Başörtüsünü çıkarması gerekmeseydi, bunların hiçbiri olmayacaktı.

- Günaydın.
- Günaydın öğreetmenim.
- Oturun çocuklar. Bugünkü dersimize başlamadan önce sizlerle konuşmak istediğim bir konu var.

Çipil çipil gözleriyle bakıyordu 4/A sınıfı. "Hala çok küçükler" diye düşündü. Ama hayır, genç kız olmaya başlayanlar vardı aralarında. Ne erken büyüyordu bu yeni nesil. Neredeyse okul tişörtlerinin üzerinden memeleri belli olmaya başlayanlar bile vardı. Annesi yok muydu bu çocukların? Böyle nasıl okula yolluyorlardı çocuklarını? Sinirlerine hâkim olmaya çalıştı. Kocaman gülümsemesini müdür yardımcının kapısının önünde bırakmıştı, kaşlarını çattı.

- Çocuklar, -size artık gençler demeliyim belki- büyüyorsunuz. Sizden daha fazla dikkat ve özen bekliyorum. Büyüdükçe Allah'a karşı olan sorumluluklarınız artıyor. Kimler bugün sabah namazına kalktı, ellerini kaldırsın bakayım? Bir, iki… Çok azınız. Olmaz çocuklar, gençler büyüyorsunuz. Artık sabah namazlarını kaçırmamanız, kıyafetlerinize daha çok özen göstermeniz gerekiyor. Özellikle arkadaşlarınızla kurduğunuz ilişkilere çok dikkat etmelisiniz, anladınız mı? Bu akşamüstü bir etkinlik yapacağız.Kızlar benimle sınıfta kalacak, erkekler Erdoğan öğretmeninizle sinevizyona inecek. Şimdi 15 dakika kitap okuma vakti yapıyoruz, sonra dersimize başlayacağız. Hadi bakalım, sessizlik. Zeliha öğretmen, biraz düşünüp akşamüstü kızlarla daha ayrıntılı bir konuşma yapmaya karar vermişti. Böyle kız-erkek bir arada eşeğin aklına karpuz kabuğu düşürmeye gerek yoktu. Zaten şu sınıflar da bir türlü ayrılmamıştı ama Allah'ın izniyle o da olacaktı. Bu yaşta çocukların bir arada olmaları hiç uygun olmuyordu. Daha büyük sınıfların öğretmenleri neler neler anlatıyorlardı...Nur öğretmen, sınıfta el ele tutuşan bir kızla oğlan gördüğünde ne yapacağını şaşırmıştı geçen hafta. Tövbe tövbe, ya kendi başına gelseydi böyle bir şey? "Benim kızlarım yapmaz" da diyemiyordu, bir tuhaftı bu nesil. Kendilerine benzemiyorlardı, pek cesurlardı, daha doğrusu arsız, arsızdı bunlar.

Sonunda bütün bu sıkıntıları unutabileceği öğle arası oldu. Namaz dönüşünde O'nu görecekti. Yanından yavaş yavaş yürüyecekti hafifçe gülümseyecek, O'na bakacaktı. Yalnız bugün, O'nda bir tuhaflık olduğunu bu sabahki kısa selamlamasından anlamıştı. Öğle namazından sonra dönmedi. Nur öğretmenle karşılaştı yalnız öğle arası bitmeden.

- Merhaba öğretmenim, nasılsın?
- Sağ olun, Zeliha öğretmenim. Neler olmuş bilseniz.
- Ne olmuş? Hayırsız bir şey değil inşallah.
- Ahmet Bey'in hanımı rahatsızlanmış bu sabah, hastaneye kaldırmışlar. Allah'ın izniyle toparlar inşallah. Ahmet Bey de okula bir uğrayıp hanımının yanına gitti.

Olacak iş miydi bu şimdi? Bir öğle arasında yanından geçmeyi bile çok görmüştü bu karı. Hastalanacak vakitti sanki. Tövbe tövbe…

Serhat Yılmaz

VATAN DÜŞMANI KOZALAKLAR

Yüz yirmi kiloluk kel bir adam, şapkası elinde, bağırıyor karşısındakilere:

- Kozalaklar derhal toplanacak, bir tane bile yerde kalmayacak bu yolda.

Karşısındakiler saygı ile süpürgelerini omuzlarından bacaklarının yanına indirdiler ve bu koca yol birkaç saat içinde tertemizdi artık. Kel adam, şapka olmayan elindeki telsizi ağzına götürdü:

- Kozalak operasyonu başarıyla tamamlandı, tamam! Bakanımızın geçeceği yol tertemiz oldu, tamam!

Kel adam zafer, kazanmış gibi çekildi köşesine. Kaldırdı kolunu, şekerli Türk kahvesi emretti. Geldi kahvesi. Höpürdete höpürdete içmeye başladı. Derken; güneşle yeryüzü arasına iri birkaç bulut girdi. Bulutlar çağırdı arkadaşlarını ve Güneşin önü kapandı bir anda. Güneş istese de görünmüyor şimdi. Bir saat geçmedi ki ağlamaya başladı gökyüzü. Ardından rüzgâr esti bu sıcak yaz gününde. Rüzgâr estikçe sallandı ağaçlar. Çamlar ise sallandıkça eteklerindeki kozalakları döktüler yere, kel adamın inadına. Kel adam baktı, yol kozalaklarla kaplı. Derhal bir emir daha:

Kozalaklar derhal, TE-MİZ-LE-NE-CEK!

Yağmur bitmeden, rüzgâr dinmeden başladı yine kozalak avı. Kel adamın yüzü kıpkırmızı. Yağmur damlaları keline düştükçe; alnından kaşlarına, kaşlarından yanaklarına, yanaklarından göbeğine bir şelale akıyordu. Kel adam, geçti çamların arasına ve başladı bağırmaya:

- Ulan deyyuslar! Bu size son uyarım, bir daha kozalak düşmeyecek yere. Anlaşıldı mı?

Çam ağaçları sustu.

- Bu suskunluğunuzu anlaşıldı olarak kabul ediyorum.

Geçti yola emretti yine:

- Bitirin haydi! Bir tane bile kalmayacak.
- Efendim, bu kadar rüzgâr varken ne kadar toplarsak toplayalım yenisi düşecek illaki. Rüzgârın bitmesini beklesek?
- Sus ulan hain! Bakanımız teşrif edecek bu yoldan. Bütün gün temizleyeceksiniz. Anladın mı?
- Anladım efendim, fakat...
- Sus dedim ulan sana, sus!

Kel adamın bağırtısını rüzgâr aldı, götürdü uzaklara. Bağırtısının yanında tabii bir de şapkasını:

- Ulan deyyuslar! Şapkamı getirin.

Emrindekiler koştular şapkaya yetişmek için ama ne mümkün? Kel adam biraz daha kızardı, pancara döndü. Tam açmıştı yine ağzını ki; önüne birinci, sonra ikinci, derken üçüncü kozalak düştü. Kel adam elinin titrediğini fark etti. Hayır... Hayır titreyen cebiydi, yani cebindeki telefon. Kel adam, telefonunun ekranında yazan ismi görünce hazır ola geçti, bu sırada hala kafasından göbeğine şelale çağlıyordu:

- Efendim, emredin!
- Yol temizlendi mi Muhittin?
- Temizlendi efendim.

Lâkin önündeki üç kozalak hiç de öyle söylemiyordu:

- Efendim, kozalaklar biraz sorun çıkarıyor ama hiç merak etmeyin, gerekeni derhal tatbik edeceğim.
- İyi edersin Muhittin! Senin işin bu değil mi? Tatbik etmek... Yani ben söylerim, sen canın pahasına yaparsın.
- Tabii efendim, hiç merak etmeyin efendim, emredersiniz efendim, saygılar efendim. Saygılar, saygılarrr...
- Bip, bip, bip, biiiiiip...

Kel adam pörtletti gözlerini, ileriye doğru attı adımlarını. Geçti yine çamların ortasına:

- Bana bakın ulan vatan düşmanları! Size son kez söylüyorum, eğer kozalaklarınıza sahip çıkmazsanız hepinizi kökünüzden keserim. Vallahi de yaparım, billahi de yaparım. Sizde hiç vatan sevgisi yok mu ha, sizde hiç devlete saygı yok mu? Bakanımız gelecek ulan, bakanımız. Bakın bu son! Yoksa hepinizi kökünüzden... Kel adamın bağırışları arasında rüzgâr durdu, yağmur dindi. Kozalaklar da düşmeyi bıraktı. Kel adam gülümsedi, devlete saygısı olmayan çamları terbiye eden bir kahramandı o artık. Bütün kozalaklar temizlendi yeniden ve yol tertemizdi. Tam bakana layık! Daha sonra da yağmur yağmadı, rüzgâr esmedi. Saatler geçti, yol pırıl pırıl duruyor, uzanıyordu ileriye. Kel adam gururlu, dikilmiş yolun başında; mağrur, bakıyordu yola. Yolun başında -ufuk çizgisinde- birkaç motor göründü önce. Onları koca koca araçlar takip etti. Onlarca araç, bakanı almış arasına, kel adamın başında durduğu yoldan geçiyor. Bütün yolu kaplıyor bakanın konvoyu.

Bakanın arabası, yolun ortasında durdu. Şoförün yanındaki indi, açtı bakanın kapısını. Bakan da indi araçtan, yürümeye başladı. Bakanın önünde iri kıyım iki tane yarma... Arkasında da tabii... Duymuş olmalılar, onlar da ters ters bakıyorlar çamlara. Bakan kravatını düzeltti ve attı adımlarını. Derken ılık bir rüzgâr esti, bakanın üstündeki çamlardan biri sallandı, sallandı, sallandı... Büyük ve olgun kozalaklarından birini bakanın yüzüne bıraktı.

Kel adam ileride, kıpkırmızı oldu yine. ‘Ulan’ dedi içinden:

- Vatan düşmanı kozalaklar!

Attilâ İlhan

Boynuna o yeşil fuları sarma çocuk
Gece trenlerine binme, kaybolursun
Sokaklarda mızıka çalma çocuk
Vurulursun...

...insanda